

BANK MELLİ İRAN

BAKİ FİLİALİ

Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları
Standartlarına uyğun şəkildə hazırlanmış

Maliyyə Hesabatları və
Müstəqil Auditorun Rəyi

31 dekabr 2018-ci il
tarixində bitən il üzrə

MALİYYƏ HESABATLARI

Müstəqil Auditorun Rəyi.....	1-3
Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat	4
Məcmu Gəlirlər haqqında Hesabat.....	5
Səhmdar Kapitalında Dəyişikliklər haqqında Hesabat.....	6
Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında Hesabat.....	7-8
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər.....	9-51



MÜSTƏQİL AUDİTORUN HESABATI

“Bank Melli İran Bakı Filialı”nın Səhmdarlarına və Direktorlar Şurasına:

Biz, “Bank Melli İran Bakı Filialı”nın (bundan sonra “Bank” adlandırılacaq) 31 dekabr 2018-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə başa çatan il üzrə məcmu gəlirlər haqqında hesabatdan, kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatından və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatdan, habelə uçot siyasətinin təsviri və digər izahedici qeydlərdən ibarət maliyyə hesabatlarının auditini aparmışıq.

Şərti Rəy üçün Əsaslar

Biz auditini Beynəlxalq Audit Standartlarına (BAS) uyğun aparmışıq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyətlərimiz əlavə olaraq hesabatımızın “Auditorun məsuliyyəti” bölməsində təsvir edilir.

Biz maliyyə hesabatlarının auditinə aid olan etik normalar üzrə Mühəsiblərin Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının mühəsiblər üçün dərc etdiyi “Etika məəcəlləsinin” (IESBA məəcəlləsi) tələblərinə uyğun olaraq Bankdan asılı deyilik və biz digər etik öhdəliklərimizi və IESBA məəcəlləsinin tələblərini yerinə yetirmişik.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutları rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasibdir.

Əlavə edilmiş maliyyə hesabatlarında 12 sayılı *Digər Aktivlər* Qeydində Bakı şəhərinin İcra Hakimiyyəti tərəfindən yeni parkın tikintisinə dair verilmiş 18 noyabr 2014-cü il tarixli sərəncama əsasən, Banka məxsus 9,295,963 AZN xalis qalıq dəyərində bina sökülmüşdür. Bu fakt qeyri-ənənəvi ticarət alacağı məbləğinin yaranmasına səbəb olmuşdur. Tərəflər kompensasiyaya dair razılığa gələ bilmirlər. Bank, MHBS-in tələbinə uyğun olaraq bu alacağın qarşılığında dəyərsizləşmə zərərləri üzrə heç bir ehtiyat tanımamışdır. Əgər Bank MHBS-ə uyğun şəkildə dəyərsizləşmə zərərlərini hesablamış olsaydı, bu, əlavə edilmiş maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir göstərmiş olardı.

Şərti Rəy

Bizim fikrimizcə, yuxarıda izah edilən hallar istisna olmaqla, əlavə edilən maliyyə hesabatları bütün mühüm aspektlər baxımından Bankın 31 dekabr 2018-ci il tarixinə olan maliyyə vəziyyətini, onun fəaliyyətinin nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına uyğun olaraq həmin tarixdə başa çatan il üçün düzgün əks etdirir.

İzahedici Qeydlər

Rəyimizi şərtləndirmədən, biz əlavə edilmiş maliyyə hesabatlarının 3 sayılı *Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi* Qeydinə diqqət yetiririk. 9 sayılı MHBS *Maliyyə Alətləri* 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonrakı illik dövrlər üçün 39 sayılı *Maliyyə Alətləri: Tənnmə və Qiymətləndirmə* adlı MUBS-nı əvəz edir. 9 sayılı MHBS – a keçid qaydaları ilə nəzərdə tutulduğu kimi, Bankın Rəhbərliyi müqayisəli məlumatları yenidən təqdim etməməyi və maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin qalıq dəyərinə hər hansı düzəlişləri cari dövrdə yığılmış zərər üzrə açılış məbləğində tanımağı seçmişdir. Bankın rəhbərliyi 39 sayılı MUBS və 1 yanvar 2018-ci il tarixindən etibarən qəbul edilən 9 sayılı MHBS standartları əsasında qiymətləndirilən maliyyə aktivlərinin balans dəyərində əhəmiyyətli fərqlərin olmaması qənaətinə gəlmişdir və buna uyğun olaraq, cari dövrdə yığılmış zərər üzrə açılış məbləğində heç bir düzəliş tanımamışdır.

Bizim rəyimiz bununla bağlı şərtlənmir.

Maliyyə hesabatlarına görə rəhbərliyin və iqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərin məsuliyyəti

Rəhbərlik bu maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq hazırlanmasına və düzgün təqdim edilməsinə, həmçinin maliyyə hesabatlarının hazırlanması ilə əlaqədar, saxtakarlıq və ya yanlışlıqdan qaynaqlanan əhəmiyyətli kənarlaşmaların qarşısını almaq məqsədilə daxili nəzarət sisteminin işlənilib hazırlanması, qurulması və möhkəmləndirilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırladığı zaman, rəhbərlik Bankın fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, müvafiq olaraq, fasiləsiz fəaliyyətə aid olan məsələlərin açıqlanmasına və Bankı ləğv etmək və ya fəaliyyətini dayandırmaq niyyətində olmadığı, yaxud bunu etməkdən başqa realistik alternativ görmədiyi halda, mühasibat uçotunun fasiləsiz fəaliyyət prinsipinin istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

İqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslər Bankın maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarət edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

Auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz maliyyə hesabatlarında saxtakarlıq və ya yanlışlıqların mövcudluğu səbəbindən, bütövlükdə əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmadığına dair əsaslı əminlik əldə etmək və rəyimizi özündə ehtiva edən auditor hesabatını təqdim etməkdən ibarətdir. Əsaslı əminlik auditor əminliyinin yüksək dərəcəsidir, lakin əhəmiyyətli təhrif mövcud olduğu halda, BAS-lara uyğun olaraq aparılmış auditin onu həmişə aşkarlamasına zəmanət vermir. Təhriflər dələduzluq və ya yanlışlıqlar nəticəsində meydana gələ bilər və onların fərdi, yaxud məcmu şəkildə istifadəçilər tərəfindən həmin maliyyə hesabatları əsasında qəbul edilə bilən iqtisadi qərarlara təsiri əsaslı şəkildə gözlənilmədiyi halda bu təhriflər əhəmiyyətli hesab edilir.

BAS-lara uyğun aparılan audit prosesinin bir hissəsi kimi, audit zamanı bizim tərəfimizdən peşəkar mühakimə yürüdülmüş və peşəkar skeptisizm təmin edilmişdir. Biz həmçinin:

- Saxtakarlıq və ya yanlışlıqlar nəticəsində maliyyə hesabatlarının əhəmiyyətli dərəcədə təhrif edilməsi riskini müəyyənləşdirmiş və qiymətləndirmiş, bu risklərə cavab verə biləcək audit prosesini tərtib və icra etmiş və rəyimizi əsaslandırmaq üçün kafi və münasib audit sübutları əldə etmişik. Saxtakarlıq nəticəsində yaranan əhəmiyyətli təhriflərin aşkarlanmaması riski yanlışlıqlar nəticəsində yarananlardan daha yüksəkdir, belə ki, saxtakarlıq özündə gizli sövdələşmə, dələduzluq, qəsdən buraxılmış səhvlər, təhrif edilmiş təqdimat və daxili nəzarətin qaydalarının aşılmasını ehtiva edə bilər.
- Bankdakı daxili nəzarətin effektivliyinə dair rəy bildirmək məqsədi daşıymamaq şərti ilə, mövcud şərtlər daxilində uyğun olan audit prosedurlarının tərtib edilməsi məqsədilə audit üçün müvafiq daxili nəzarətə dair anlayış əldə etmişik.
- İstifadə edilmiş uçot siyasətinin münasibliyini və rəhbərlik tərəfindən hazırlanmış mühasibat təxminlərinin və əlaqəli açıqlamaların əsaslılığını qiymətləndirmişik.
- Mühasibat uçotunun fasiləsizlik prinsipinin rəhbərlik tərəfindən istifadə edilməsinin münasibliyinə və əldə edilmiş audit sübutları əsasında, Bankın fəaliyyətini fasiləsiz davam etmək imkanını əhəmiyyətli dərəcədə şübhə altına ala bilən hadisələr, yaxud şərtlər ilə əlaqədar olaraq hər hansı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmadığına aid nəticə çıxarmışıq. Əhəmiyyətli qeyri – müəyyənliyin mövcud olması ilə bağlı nəticə çıxardığımız halda, bizim auditor hesabatımızda maliyyə hesabatlarının müvafiq açıqlamalarına diqqət yetirməyimiz, yaxud bu cür açıqlamaların qeyr-kafi olduğu təqdirdə, rəyimizi şərtləndirməyimiz tələb edilir. Bizim çıxardığımız nəticələr audit hesabatımızın hazırlandığı tarixədək əldə etdiyimiz audit sübutlarına əsaslanır. Bununla belə, sonradan baş vermiş hadisələr və şərtlər Bankın fasiləsiz fəaliyyətinin dayandırılmasına səbəb ola bilər.
- Açıqlamalar da daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatı, quruluşu və məzmununu, habelə əsas əməliyyatlar və hadisələrin maliyyə hesabatlarında ədalətli şəkildə təqdim edilib – edilmədiyini qiymətləndirmişik.

Biz iqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxsləri, digər məsələlərlə yanaşı, auditin planlaşdırılmış həcmi və müddəti, habelə audit zamanı daxili nəzarətlə əlaqədar aşkar etdiyimiz hər hansı əhəmiyyətli kənarlaşmalar daxil olmaqla, əhəmiyyətli audit faktları ilə bağlı məlumatlandırmışıq.

Biz həmçinin iqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərə bəyanat təqdim etmişik ki, müstəqilliyimizlə bağlı, o cümlədən bizim müstəqilliyimizə və müvafiq olduğu halda, bununla əlaqəli təhlükəsizlik tədbirlərinə aidiyyatı əsaslı şəkildə güman edilə bilən bütün əlaqələrin və digər məsələlərin onlara məlumat verilməsi ilə bağlı müvafiq etik tələblərə cavab veririk. İqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslərin nəzarinə çatdırılmış məsələlər arasından biz cari dövr üzrə maliyyə hesabatlarının audit zamanı ən əhəmiyyətli olanlarını və bu səbəbdən başlıca audit məsələləri hesab edilənlərini müəyyənləşdirmişik. Bu məsələnin ictimaiyyətə açıqlanmasına qanun və ya normativlərin yol vermədiyi hallar, yaxud çox nadir hallarda, bu məsələyə dair hesabatda məlumatın verilməsinin mənfi nəticələrinin ictimai maraqlar baxımından faydalarından çox olması bizim tərəfimizdən əsaslı şəkildə gözlənilmədiyi hallar istisna edilməklə, biz bu məsələləri audit hesabatımızda əks etdiririk.

Bakı, Azərbaycan Respublikası

07 mart 2019-cu il



*Best Audit LLC
Member Firm of Russell
Bedford International*

Bank Melli İran Bakı Filialı
Maliyyə Vəziyyəti haqqında Hesabat
(Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeyd	31 dekabr 2018- ci il	31 dekabr 2017- ci il
AKTİVLƏR			
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	7	59,680,509	52,271,679
Banklar və digər maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	8	2,476,514	2,476,426
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	9	3,577,661	3,355,298
İnvestisiya qiymətli kağızları	10	20,610,327	18,347,899
Binalar və avadanlıqlar	11	3,504,486	3,608,285
Qeyri-maddi aktivlər	11	43,141	50,198
Digər aktivlər	12	20,548,832	20,387,890
CƏMI AKTİVLƏR		110,441,470	100,497,675
ÖHDƏLİKLƏR			
Banklar və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	13	30,913,601	28,153,414
Müştəri hesabları	14	8,459,216	2,661,778
Təxirə salınmış vergi öhdəliyi	22	297,050	285,445
Digər öhdəliklər	15	100,261	112,127
Subordinasiya edilmiş borc	16	17,521,200	18,276,300
CƏMI ÖHDƏLİKLƏR		57,291,328	49,489,064
KAPİTAL			
Səhmdar kapitalı	17	73,611,171	73,611,171
Yenidən qiymətləndirmə üzrə ehtiyat		6,669	12,036
Bölüşdürülməmiş mənfəət		(20,467,698)	(22,614,596)
CƏMI KAPİTAL		53,150,142	51,008,611
CƏMI ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		110,441,470	100,497,675

İdarə heyəti adından:

Najafimərganmaskan Asghar Khalil
 Filial Müdiri

07 mart 2019-cu il

Bakı, Azərbaycan Respublikası



Mirheydarov Vüqar Mirfəzil oğlu
 Baş Mühəsib

07 mart 2019-cu il

Bakı, Azərbaycan Respublikası

Bank Melli İran Bakı Filialı
Məcmu Gəlirlər haqqında Hesabat
(Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeyd	31 dekabr 2018- ci il tarixində tamamlanan il üzrə	31 dekabr 2017- ci il tarixində tamamlanan il üzrə
Faiz gəlirləri	18	2,874,888	2,970,943
Faiz xərcləri	18	(112,285)	(53,702)
Xalis faiz gəlirləri		2,762,603	2,917,241
Xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə gəlir - zərər çıxılmaqla	19	275,305	208,960
Haqq və komissiya gəlirləri	19	284,432	199,077
Haqq və komissiya xərcləri	20	(108,877)	(67,655)
Dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyat ayırmaları	9	520,901	5,749,552
Digər gəlirlər		12,076	3,567
Əməliyyat gəliri		3,746,440	9,010,742
Əməliyyat xərcləri	21	(1,593,304)	(1,830,806)
Vergidən əvvəlki mənfəət		2,153,136	7,179,936
Mənfəət vergisi xərci	22	(12,947)	(256,761)
İl üzrə xalis mənfəət		2,140,189	6,923,175
İl üzrə digər məcmu gəlirlər		1,342	1,342
Digər məcmu gəlir komponentləri üzrə mənfəət vergisi gəliri		1,342	1,342
İl üzrə cəmi məcmu gəlirlər		2,141,531	6,924,517

İdarə heyəti adından:

Najafimərganmaskan Asghar Khalil
 Filial Müdiri



Mirheydərov Vüqar Mirfəzil oğlu
 Baş Mühəsib

07 mart 2019-cu il
 Bakı, Azərbaycan Respublikası

07 mart 2019-cu il
 Bakı, Azərbaycan Respublikası

Bank Melli İran Bakı Filialı
Kapitalda Dəyişikliklər haqqında Hesabat
(Azərbaycan Manatı ilə)

	Səhmdar kapital	Yenidənqiymətləndirmə üzrə ehtiyat	Yığılmış zərər	Cəmi kapital
01 yanvar 2017-ci il tarixinə qalıq	51,433,671	17,403	(29,544,480)	21,906,594
Əlavə kapital qoyuluşu	22,177,500	-	-	22,177,500
II üzrə xalis mənfəət	-	-	6,923,175	6,923,175
II üzrə digər məcmu gəlirlər	-	1,342	-	1,342
Yenidən qiymətləndirmə üzrə ehtiyatın realizasiya edilməsi	-	(6,709)	6,709	-
31 dekabr 2017-ci il tarixinə qalıq	73,611,171	12,036	(22,614,596)	51,008,611
II üzrə xalis mənfəət	-	-	2,140,189	2,140,189
II üzrə digər məcmu gəlirlər	-	1,342	-	1,342
Yenidən qiymətləndirmə üzrə ehtiyatın realizasiya edilməsi	-	(6,709)	6,709	-
31 dekabr 2018-ci il tarixinə qalıq	73,611,171	6,669	(20,467,698)	53,150,142

İdarə heyəti adından:

Najafimərganmaskan Asghar Khamil
 Filial Müdiri

07 mart 2019-cu il
 Bakı, Azərbaycan Respublikası



Mirheydərov Vüqar Mirfəzil oğlu
 Baş Mühəsib

07 mart 2019-cu il
 Bakı, Azərbaycan Respublikası

Bank Melli İran Bakı Filialı
Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında Hesabat
(Azərbaycan Manatı ilə)

Qeyd	31 dekabr 2018-ci il tarixində tamamlanan il üzrə	31 dekabr 2017-ci il tarixində tamamlanan il üzrə
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul axınları		
Mənfəət vergisindən əvvəlki mənfəət	2,153,136	7,179,936
Aşağıdakılar üzrə düzəlişlər:		
Dəyərsizləşmə üzrə zərərər üçün ehtiyat ayırmaları	(520,901)	(5,749,552)
Köhnəlmə xərcləri	115,068	117,225
Xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə zərər	61,795	44,702
Əməliyyat aktivləri və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən daxil olmuş pul axınları	1,809,098	1,592,311
Əməliyyat aktivlərində (artımlar)/azalmalar:		
Banklar və digər maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	7,450	903,438
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	264,499	4,347,607
Investisiya qiymətli kağızları	(2,259,010)	(5,911,548)
Digər aktivlər	(51,815)	(154,727)
Əməliyyat öhdəliklərində artımlar/(azalmalar):		
Banklar və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	3,816,748	(1,444,059)
Müştəri hesabları	5,934,130	366,345
Digər öhdəliklər	722	(937,417)
Subordinasiya edilmiş borc	-	17,556,300
Vergi tutulmalarından əvvəl daxil olan pul axınları:	9,521,822	16,318,250
Ödənilmiş mənfəət vergisi	-	-
Əməliyyat fəaliyyətindən daxil olan pul axınları	9,521,822	16,318,250

İdarə heyəti adından:

Nəfəsimərganmaskan Asghar Rəhimi
 Filial Müdiri

07 mart 2019-cu il
 Bakı, Azərbaycan Respublikası



Mirhəyrov Vüqar Mirfəzil oğlu
 Baş Mühəsib

07 mart 2019-cu il
 Bakı, Azərbaycan Respublikası

Bank Melli İran Bakı Filialı
Pul Vəsaitlərinin Hərəkəti haqqında Hesabat
(Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeyd	31 dekabr 2018- ci il tarixində tamamlanan il üzrə	31 dekabr 2017- ci il tarixində tamamlanan il üzrə
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə pul axınları			
Bina və avadanlıqların əldə edilməsi		(4,212)	(10,957)
Qeyri-maddi aktivlərin əldə edilməsi		-	(18,500)
İnvestisiya fəaliyyətində istifadə edilmiş pul axınları		(4,212)	(29,457)
Maliyyə fəaliyyəti üzrə pul axınları			
Maliyyələşdirmə fəaliyyətində istifadə edilmiş pul axınları		-	-
Xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişikliyin pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinə təsiri		(2,021,827)	976,540
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis artım		7,495,783	17,265,333
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri, hesabat ilinin əvvəlinə	7	52,529,003	35,263,670
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri, hesabat ilinin sonuna	7	60,024,786	52,529,003

İdarə heyəti adından:

Najafimərganmaskan Asghar Khalil
 Filial Müdiri

07 mart 2019-cu il

Bakı, Azərbaycan Respublikası



Mirheydarov Vüqar Mirfəzil oğlu
 Baş Mühəsib

07 mart 2019-cu il

Bakı, Azərbaycan Respublikası

1 Giriş

Hazırkı maliyyə hesabatları 31 dekabr 2018-ci il tarixində tamamlanan il üçün Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına uyğun olaraq 1993-cü ildə Azərbaycan Respublikasında qeydiyyatdan keçmiş Bank Melli İran Bakı Filialı (“Bank”) üçün tərtib edilmişdir. Bankın əsas işgüzar fəaliyyəti kommersiya və prəkəndə bank əməliyyatlarından ibarətdir.

Əsas fəaliyyət növləri. Bankın əsas fəaliyyəti fiziki və hüquqi şəxslərə bank xidmətlərinin göstərilməsindən ibarətdir. Bank Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası və Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı (birlikdə “Nəzarətedici Qurum” adlandırılacaq) tərəfindən nəzarət altında və ona verilmiş 124 nömrəli ümumi bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərir.

31 dekabr 2018-ci və 31 dekabr 2017-ci illər üzrə aşağıdakı səhmdarlar Bankın buraxılmış səhmlərinə sahib olmuşlar:

Səhmdarlar	Ölkə	31 dekabr 2018-ci il	31 dekabr 2017-ci il
		%	%
“Bank Melli İran”	İran İslam Respublikası	100	100

Bankın hüquqi ünvanı və fəaliyyət göstərdiyi yer. Bankın hüquqi ünvanı aşağıdakı kimidir:

Nobel prospekti 23, AZ 1025, Bakı, Azərbaycan Respublikası

Əməliyyat valyutası. Hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər Azərbaycan Manatı ilə (“AZN”) əks olunmuşdur. Azərbaycan Manatı Azərbaycan Respublikasının rəsmi valyutasıdır.

2 Bankın Əməliyyat Mühiti

Azərbaycanda iqtisadi islahatlar və bazar iqtisadiyyatına uyğun hüquqi, vergi və normativ bazanın inkişafı davam etdirilir. Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək sabitliyi bu islahatlardan, eləcə də hökumətin həyata keçirdiyi iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərin effektivliyindən əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır. Azərbaycan Respublikasının gələcək iqtisadi istiqaməti vergi, hüquq, normativ və siyasi hadisələr ilə birlikdə Dövlətin həyata keçirdiyi iqtisadi, maliyyə və valyuta tədbirlərinin səmərəliliyindən xeyli dərəcədə asılıdır. Rəhbərlik Bankın əməliyyatlarına təsir edə biləcək iqtisadi mühitdə baş verən bütün hadisələri və Bankın maliyyə vəziyyəti üzərində təsirlərini, əgər varsa, proqnozlaşdırmaq iqtidarında deyil.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi

Maliyyə hesabatlarının tərtib edilməsinin əsas prinsipləri. Hazırkı maliyyə hesabatları Beynəlxalq Maliyyə Hesabatı Standartlarına (“BMHS”) uyğun olaraq tarixi dəyər prinsipinə əsasən hazırlanmışdır. Qeyd olunan maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə edilən əsas uçot prinsipləri aşağıda göstərilir. Həmin uçot prinsipləri başqa hallar nəzərdə tutulmadıqda, bütün dövrlərə müvafiq şəkildə tətbiq edilmişdir.

Uçot Prinsiplərində Dəyişikliklər

Bank 1 yanvar 2018-ci il tarixindən başlayaraq BMUSŞ tərəfindən 2014-cü ilin iyul ayında dərc edilmiş 9 sayılı MHBS - i tətbiq etmişdir ki, bu da Bankın mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər və əvvəlki dövrdə maliyyə hesabatlarında tanınmış məbləğlərə düzəlişlərlə nəticələnmişdir. Bank əvvəlki dövrlərdə 9 sayılı MHBS – in erkən tətbiqini həyata keçirməmişdir.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

9 sayılı MHBS – a keçid qaydaları ilə nəzərdə tutulduğu kimi, Bank müqayisəli məlumatları yenidən təqdim etməməyi seçmişdir. Keçid tarixinə maliyyə aktivləri və öhdəliklərinin qalıq dəyərində edilmiş hər hansı düzəlişlər cari dövrdə “yığılmış zərər” üzrə açılış məbləğində tanınmışdır.

Müvafiq olaraq, 7 sayılı MHBS üzrə açıqlama qeydlərinə əlavə və düzəlişlər də yalnız cari dövrə tətbiq edilmişdir. Müqayisəli dövr üzrə açıqlama qeydləri keçən ilki açıqlamaları əks etdirir.

9 sayılı MHBS – in tətbiqi bizim uçot siyasətimizdə maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin, həmçinin maliyyə aktivləri üzrə dəyərsizləşmənin tanınması, təsnifləşdirilməsi və qiymətləndirilməsində dəyişikliklərlə nəticələnmişdir. 9 sayılı MHBS həmçinin *Maliyyə alətləri: Açıqlamalar* adlı 7 sayılı MHBS kimi maliyyə alətləri ilə bağlı digər standartlara da əhəmiyyətli əlavə və düzəlişlər edir.

Maliyyə alətlərinin təsnifləşdirilməsi və qiymətləndirilməsi

Bank maliyyə aktivlərinin idarə edilməsi və onların pul axını xüsusiyyətlərinin analizi üçün tətbiq etdiyi biznes modellərinin detallı analizini həyata keçirmişdir.

Aşağıdakı cədvəl 1 yanvar 2018-ci il tarixində 9 sayılı MHBS – a keçid zamanı maliyyə aktivləri qalıqlarının 39 sayılı MUBS – a əsaslanan əvvəlki qiymətləndirmə kateqoriyalarının 9 sayılı MHBS üzrə yeni qiymətləndirmə kateqoriyaları ilə uzlaşdırılmasını göstərir:

Qiymətləndirmə kateqoriyası			31 dekabr 2017-ci il tarixinə MUBS 39-a uyğun qalıq dəyəri	Təsir				1 yanvar 2018-ci il tarixinə MHBS 9-a uyğun qalıq dəyəri
MUBS 39	MHBS 9	Yenidən qiymətləndirmə		Yenidən təsnifləşdirmə				
		GKİ		Digər	Məcburi	Könüllü		
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	Amortizasiya edilmiş dəyər (Kreditlər və debitor borcları)	Amortizasiya edilmiş dəyər	52,271,679	-	-	Məcburi	-	52,271,679
Banklar və digər maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	Amortizasiya edilmiş dəyər (Kreditlər və debitor borcları)	Amortizasiya edilmiş dəyər	2,476,426	-	-	Məcburi	-	2,476,426
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	Amortizasiya edilmiş dəyər (Kreditlər və debitor borcları)	Amortizasiya edilmiş dəyər	3,355,298	-	-	Məcburi	-	3,355,298
İnvestisiya qiymətli kağızları	Amortizasiya edilmiş dəyər (Ödəniş Tarixinədək Saxlanılan)	Amortizasiya edilmiş dəyər	18,347,899	-	-	Məcburi	-	18,347,899
Digər aktivlər tərkibində maliyyə aktivləri	Amortizasiya edilmiş dəyər (Kreditlər və debitor borcları)	Amortizasiya edilmiş dəyər	9,295,981	-	-	Məcburi	-	9,295,981

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Bankın rəhbərliyi 39 sayılı MUBS və 1 yanvar 2018-ci il tarixindən etibarən qəbul edilən 9 sayılı MHBS standartları əsasında qiymətləndirilən maliyyə aktivlərinin balans dəyərində əhəmiyyətli fərqlərin olmaması qənaətinə gəlmişdir. Müvafiq olaraq, keçid tarixinə düzəlişlərin maliyyə aktivlərinin qalıq dəyərinə cari dövrdə “yığılmış zərər” üzrə açılış məbləği kimi nəzərə alınması üçün əhəmiyyətli təsiri olmamışdır.

Mənfəət və ya zərərdə əks edilən ədalətli dəyərdə təyin edilmiş maliyyə öhdəlikləri üzrə kredit riskinin hazırda digər məcmu gəlirlərdə təqdim edilməsi tələbi istisna edilməklə, maliyyə öhdəliklərinin təsnifləşdirilməsi və qiymətləndirilməsinə heç bir dəyişiklik edilməmişdir. Bankın 31 dekabr 2018-ci il və 31 dekabr 2017-ci il tarixlərinə mənfəət və ya zərərdə əks edilən ədalətli dəyərdə təyin edilmiş maliyyə öhdəlikləri mövcud olmamışdır.

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri – qiymətləndirmə üsulları

Amortizasiya edilmiş dəyər və effektiv faiz dərəcəsi

Amortizasiya edilmiş dəyər maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin, əsas məbləğ üzrə ödənişlər çıxılmaqla, ilkin və ödəniş tarixinə olan məbləğlər arasındakı hər hansı dəyişiklik üzrə effektiv faiz dərəcəsi metoduna əsasən hesablanmış yığılmış amortizasiya əlavə edilməklə, yaxud çıxılmaqla, və maliyyə aktivləri üçün hər hansı itki üzrə ehtiyat nəzərə alınmaqla, ilkin tanınma zamanı qiymətləndirildiyi məbləğdir.

Effektiv faiz dərəcəsi, maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində təxmin edilən gələcək pul ödənişləri və ya daxilolmalarını maliyyə aktivlərinin ümumi qalıq dəyərinə (yəni, dəyərsizləşmə üzrə hər hansı zərərdən əvvəlki amortizasiya edilmiş dəyəri), yaxud maliyyə öhdəliklərinin amortizasiya edilmiş dəyərinə dəqiq şəkildə diskontlaşdıran dərəcədir. Hesablama gözlənilən kredit itkilərini nəzərdə tutmur və əməliyyat xərcləri, mükafatlar, yaxud endirimlər və kreditlərin qeydiyyat haqqı kimi, effektiv faiz dərəcəsi ilə bağlı alınmış və ödənilmiş haqları özünə daxil edir. Alınmış, yaxud yaranmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş (“AYKD”) maliyyə aktivləri – ilkin tanınma zamanı kredit üzrə dəyərsizləşmiş olan aktivlər üçün Bank kredit üzrə düzəliş edilmiş effektiv faiz dərəcəsi hesablayır ki, bu da, maliyyə aktivlərinin ümumi qalıq dəyəri əvəzinə onların amortizasiya edilmiş dəyəri əsasında hesablanır və təxmin edilən gələcək pul axınlarında gözlənilən kredit itkilərinin təsirini özünə daxil edir.

Bank gələcək pul axınlarının təxminlərini yenidən nəzərdən keçirəndə müvafiq maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəliklərinin qalıq dəyərinə ilkin effektiv faiz dərəcəsini istifadə etməklə diskontlaşdırılmış yeni təxmini əks etdirmək üçün düzəliş edilir. Hər hansı dəyişiklik olarsa, mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Faiz gəliri. Faiz gəliri, aşağıdakılar istisna edilməklə, effektiv faiz dərəcəsinin maliyyə aktivlərinin ümumi qalıq dəyərinə tətbiq edilməsi ilə hesablanır:

- “AYKD” maliyyə aktivləri, bu aktivlər üçün ilkin kredit üzrə düzəliş edilmiş effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aktivinin amortizasiya edilmiş dəyərinə tətbiq edilir.
- “AYKD” olmayan, lakin sonradan kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri, bu aktivlər üçün faiz gəliri effektiv faiz dərəcəsinin onların amortizasiya edilmiş dəyərinə (yəni, gözlənilən kredit itkisi üzrə ehtiyat ayırmalarından xalis) tətbiq edilməsi ilə hesablanır.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

İlkin tanınma və qiymətləndirmə. Maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri yalnız müəssisənin həmin alətlərin müqavilə müddəaları üzrə tərəfə çevrildiyi zaman onun mühasibat uçotu balansında tanınır. Maliyyə aktivlərinin adi qaydada alışı və satışı ticarət tarixində, yəni Bankın həmin aktivlərin alışı və ya satışını həyata keçirdiyi tarixdə tanınır.

İlkin tanınma zamanı, Bank maliyyə aktivini və ya maliyyə öhdəliyini, onların mənfəət və ya zərərdə əks edilən ədalətli dəyərdə tanınmaması hallarında, maliyyə aktivini və ya maliyyə öhdəliyinin əldə edilməsi, yaxud buraxılışı ilə birbaşa əlaqəli artan əməliyyat xərcləri, məsələn, haqq və komissiyalar əlavə edilməklə, yaxud çıxılmaqla, ədalətli dəyərdə qiymətləndirir. Mənfəət və ya zərərdə əks edilən ədalətli dəyərdə tanınan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin əməliyyat xərcləri mənfəət və ya zərərə xərc kimi silinir. İlkin tanınmadan dərhal sonra, amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilən maliyyə aktivləri və digər məcmu gəlirlərdə əks edilən ədalətli dəyərdə (DMGƏD) qiymətləndirilən borc alətlərinə investisiyalar üzrə gözlənilən kredit itkisi (GKI) ehtiyatı tanınır ki, bu da aktiv yenidən yaradılan zaman mühasibat zərərinin mənfəət və ya zərərdə tanınması ilə nəticələnir.

Maliyyə aktiv və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri ilkin tanınma zamanı əməliyyat qiymətindən fərqləndiyi halda, müəssisə fərqi aşağıdakı kimi tanıyır:

- Ədalətli dəyər oxşar aktiv və ya öhdəlik üzrə fəal bazarda kotirovka edilən qiymətlə təsdiq edildiyi, yaxud yalnız müşahidə edilə bilən bazarların məlumatını istifadə edən qiymətləndirmə üsuluna əsaslandığı halda, fərq gəlir, yaxud zərər kimi tanınır.
- Bütün digər hallarda fərqi tanınması təxirə salınır və təxirə salınmış ilk günün gəlir, yaxud zərərinin tanınma müddəti fərdi şəkildə müəyyənləşdirilir. Bu, ya alətin ömrü boyunca amortizasiya edilir, ya alətin ədalətli dəyərini müşahidə edilə bilən bazar məlumatlarını istifadə etməklə müəyyənləşdirmək mümkün olana qədər təxirə salınır, yaxud da hesablaşma zamanı realizasiya edilir.

Maliyyə aktivləri

Təsnifat və qiymətləndirmə. 1 yanvar 2018-ci il tarixindən Bank 9 sayılı MHBS tətbiq edir və maliyyə aktivlərini aşağıdakı qiymətləndirmə kateqoriyaları üzrə təsnifləşdirir:

- Mənfəət və ya zərərdə əks edilən ədalətli dəyər ("MZƏD");
- Digər məcmu gəlirlərdə əks edilən ədalətli dəyər ("DMGƏD"); yaxud
- Amortizasiya edilmiş dəyər.

Borc alətləri həmin alətlərin emitenti perspektivindən maliyyə öhdəliyi anlayışına uyğun gələn alətlərdir, məsələn, kreditlər, dövlət və korporativ istiqrazlar və kompensasiya tələb etməyən faktoring sөvdələşmələrində müştərilərdən alınmış ticarət debitor borcları.

Borc alətlərinin təsnifatı və sonrakı qiymətləndirilməsi aşağıdakılardan asılıdır:

- aktivin idarə edilməsi üzrə Bankın biznes modeli; və
- aktiv üzrə pul axınlarının xüsusiyyətləri.

Bu amilləri nəzərə alaraq, Bank borc alətlərini aşağıdakı üç qiymətləndirmə kateqoriyalarından biri üzrə təsnifləşdirir:

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Amortizasiya edilmiş dəyər. Yalnız əsas məbləğin və faizin ödənilməsini (“YƏMFÖ”) nəzərdə tutan müqavilə üzrə pul axınlarının yığılması üçün saxlanılan və MZƏD kimi təyin edilməyən aktivlər amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilir.

Bu aktivlərin qalıq dəyərində hər hansı gözlənilən kredit itkisi ehtiyatı üzrə düzəliş edilir. Bu maliyyə aktivlərindən əldə edilən faiz gəlirləri effektiv faiz dərəcəsi üsulunu istifadə etməklə “Faiz gəlirləri” maddəsinə daxil edilir.

Digər məcmu gəlirlərdə əks edilən ədalətli dəyər (“DMGƏD”). Yalnız əsas məbləğin və faizin ödənilməsini (“YƏMFÖ”) nəzərdə tutan müqavilə üzrə pul axınlarının yığılması və bu aktivlərin satışı üçün saxlanılan və MZƏD kimi təyin edilməyən aktivlər DMGƏD – də qiymətləndirilir. Mənfəət və ya zərərdə tanınan dəyərsizləşmə üzrə gəlir və ya zərərlər, faiz gəliri və alətin amortizasiya edilmiş dəyəri üzrə xarici valyuta gəlir və zərərləri istisna edilməklə, qalıq dəyərlərindəki hərəkət DMG – də nəzərə alınır. Maliyyə aktivini silinən zaman, əvvəllər DMG – də tanınmış yığılmış gəlir və ya zərər kapitaldan mənfəət və ya zərəre təsnifləşdirilməklə, “Xalis investisiya gəliri” maddəsində tanınır. Bu maliyyə aktivlərindən əldə edilən faiz gəlirləri effektiv faiz dərəcəsi üsulunu istifadə etməklə “Faiz gəlirləri” maddəsinə daxil edilir.

Biznes modeli. Biznes modeli Bankın pul axınlarını yaratmaq məqsədilə aktivləri idarə etməsi üsullarını əks etdirir. Başqa sözlə, Bankın məqsədinə yalnız aktivlə bağlı müqavilə üzrə pul axınlarını toplamaq, yoxsa həm aktivlə bağlı müqavilə üzrə pul axınlarını, həm də bu aktivlərin satışından yaranan pul axınlarını toplamaq daxildir. Əgər bu məqsədlərin heç biri uyğun deyilsə (məsələn, maliyyə aktivləri ticarət məqsədləri üçün saxlanılır), onda maliyyə aktivləri digər biznes modelin bir hissəsi kimi təsnifləşdirilir və MZƏD – də qiymətləndirilir. Aktivlər qrupu üçün biznes modelin müəyyənləşdirilməsi zamanı Bankın nəzərə aldığı amillərə bu aktivlərlə bağlı pul axınlarının nə cür toplanması, bu aktivlərin səmərəliliyinin necə qiymətləndirilməsi və əsas idarəedici personala bəyan edilməsi, risklərin necə qiymətləndirilməsi və idarə edilməsi və bunun əvəzində idarəedicilərin necə mükafatlandırılması üzrə keçmiş təcrübə daxildir.

YƏMFÖ. Biznes modelin müqavilə üzrə pul axınlarının yığılmaq üçün saxlanılması, yaxud yığılmaq və satış üçün saxlanılması olduğu halda, Bank maliyyə alətləri üzrə pul axınlarının yalnız əsas məbləğin və faizin ödənilməsini (“YƏMFÖ” testi) ifadə edib-etmədiyini qiymətləndirir. Bu qiymətləndirməni həyata keçirən zaman, Bank müqavilə üzrə pul axınlarının sırf əsas məbləğ və faizlərin ödəmələrindən ibarət olan əsas kreditləşmə sövdələşmələrinə uyğunluğunu, yəni faizlərin pulun vaxt dəyəri amili, kredit riski amili, digər əsas kreditləşmə riskləri və mənfəət koefisientini nəzərdə tutmasını müəyyənləşdirir. Müqavilə şərtləri əsas kreditləşmə sövdələşməsinə uyğun gəlməyən risklərə və dəyişkənliyə məruz qalmanı əks etdirdiyi halda, müvafiq maliyyə aktivini mənfəət və ya zərərdə əks edilən ədalətli dəyərdə təsnifləşdirilir və qiymətləndirilir.

Dəyərsizləşmə. Bank amortizasiya edilmiş dəyərdə və DMGƏD – də tanınan borc alətləri ilə bağlı, kredit öhdəlikləri və maliyyə zamanətlərindən yaranan risklərin təsiri nəzərə alınmaqla, qabaqcadan gözlənilmə əsasında gözlənilən kredit itkilərini (“GKİ”) qiymətləndirir. Bank bu cür itkilər üçün zərər ehtiyatını hər hesabat dövründə tanıyır. GKİ – nin qiymətləndirilməsi aşağıdakıları əks etdirir:

- Mümkün nəticələr qrupunun qiymətləndirilməsi ilə müəyyənləşdirilən orta ehtimallı məbləğ;
- Pulun vaxt dəyəri amili; və
- Hesabat dövründə keçmiş hadisələr, hazırkı şərait və gələcək iqtisadi şəraitin proqnozları haqqında həddən artıq xərc və cəhd sərf edilmədən əldə edilə bilən məntiqli köməkçi məlumat.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Kreditlərin şərtlərinə dəyişiklik edilməsi. Bank bəzi hallarda müştərilərə verilmiş kreditlər üzrə müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş pul axınlarının şərtlərini yenidən nəzərdən keçirir, yəni şərtlərə dəyişiklik edir.

Bu, baş verdiyi halda, Bank yeni şərtlərin orijinal şərtlərdən əsaslı şəkildə fərqlənib-fərqlənmədiyini qiymətləndirir. Bank bunu digər amillərlə yanaşı aşağıdakı amilləri nəzərə almaqla edir:

- Əgər borc alan maliyyə çətinliyi yaşayırsa, kredit şərtlərinə edilmiş dəyişiklik, sadəcə olaraq, müqavilə üzrə pul axınlarını borc alanın ödəmək imkanı olan məbləğlərə qədər ixtisar edirmi.
- Mənfəətdən səhm/kapital əsaslı ödənişlər kimi yeni əsaslı şərtlər təqdim edilərək kredit riskinə əhəmiyyətli təsir göstərmişdirmi.
- Borc alanın maliyyə çətinliyi yaşamadığı hallarda kredit müddətinin əhəmiyyətli şəkildə uzadılması.
- Faiz dərəcəsində əhəmiyyətli dəyişiklik.
- Kreditin təqdim edildiyi valyutanın dəyişdirilməsi.
- Kreditlə bağlı risklərə əhəmiyyətli şəkildə təsir edə biləcək əlavələr, məsələn girov və digər təminatın əlavə edilməsi.

Əgər şərtlər əsaslı şəkildə fərqlidirsə, Bank orijinal maliyyə aktivini silərək ədalətli dəyərdə “yeni” aktiv tanıyır və bu aktiv üçün yeni effektiv faiz dərəcəsi hesablayır. Kredit şərtlərinə yenidən baxılması tarixi dəyərsizləşmə hesablanması və kredit riskində əhəmiyyətli artımın yaranıb-yaranmadığının müəyyənləşdirilməsi məqsədləri üçün ilkin tanınma tarixi kimi nəzərə alınır. Bununla belə, Bank həmçinin yeni tanınmış maliyyə aktivinin tanınma tarixində kredit üzrə dəyərsizləşmiş olub-olmadığını qiymətləndirir ki, bu, xüsusi olaraq, kredit şərtlərinə yenidən baxılması borc alanın əvvəlki şərtlər daxilində razılaşdırılmış ödənişləri etmək imkanı olmaması üzündən baş verdiyi şəraitdə həyata keçirilir. Qalıq dəyərləri arasındakı fərq həmçinin mənfəət və ya zərərdə silinmədən gəlir və ya zərər kimi tanınır.

Əgər şərtlər əsaslı şəkildə fərqlənmirsə, kredit şərtlərinə yenidən baxılması və ya dəyişiklik edilməsi silinmə ilə nəticələnmir, Bank maliyyə aktivini ilə bağlı yenidən baxılmış pul axınları əsasında ümumi qalıq məbləği hesablayır və mənfəət və ya zərərdə kredit şərtlərinin dəyişdirilməsi üzrə gəlir və ya zərər tanıyır. Yeni ümumi qalıq məbləği dəyişdirilmiş pul axınlarının orijinal effektiv faiz dərəcəsi (yaxud alınmış və ya yaranmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri üçün kredit üzrə düzəliş edilmiş effektiv faiz dərəcəsi) ilə diskontlaşdırılması ilə yenidən hesablanır .

Kreditlərin şərtlərinə yenidən baxılmasından fərqli silinmə. Maliyyə aktivləri, həmin aktivlərlə bağlı müqavilə üzrə pul axınlarını əldə etmək hüququ sona çatdığı zaman, yaxud həmin hüquqlar transfer edildikdə və bu zaman, (i) Bankın ya əsaslı şəkildə mülkiyyət hüququnun bütün risk və mükafatlarını transfer etdiyi halda, yaxud Bankın mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və mükafatları nə transfer etdiyi, nə də saxladığı və həmçinin Bankın nəzarət funksiyasını da saxlamadığı halda balansdan silinir.

Maliyyə öhdəlikləri

Təsnifat və qiymətləndirmə. Aşağıdakılar istisna edilməklə, həm cari, həm də əvvəlki dövrdə maliyyə öhdəlikləri amortizasiya edilmiş dəyərdə təsnifləşdirilir və qiymətləndirilir:

- Mənfəət və ya zərərdə əks edilmiş ədalətli dəyərdə tanınan maliyyə öhdəlikləri: bu təsnifat derivativlərə, ticarət üçün saxlanılan maliyyə öhdəliklərinə (məsələn, qısa ticarət pozisiyaları) və ilkin tanınma zamanı bunun kimi təyin edilmiş digər maliyyə öhdəliklərinə tətbiq edilir.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

- Mənfəət və ya zərərdə əks edilmiş ədalətli dəyərdə tanınmaq üçün təyin edilmiş maliyyə öhdəlikləri üzrə gəlir və ya zərərlər qismən digər məcmu gəlirlərdə (bazar riskini yaradan bazar şəraitindəki dəyişikliklə əlaqəli olmayan maliyyə öhdəliyinin kredit riski ilə bağlı öhdəliyin ədalətli dəyərindəki dəyişikliyin məbləği), qismən də mənfəət və ya zərərdə (öhdəliyin ədalətli dəyərindəki dəyişikliyin qalan məbləği) təqdim edilir. Bu cür təqdimat uçot uyğunsuzluğuna səbəb olacağı halda, öhdəliklə bağlı kredit riskindəki dəyişikliklər üzrə gəlir və zərər də mənfəət və ya zərərdə təqdim edilir;
- Silinmək üçün nəzərdə tutulmayan maliyyə aktivlərinin transfer edilməsindən yaranan maliyyə öhdəlikləri, burada maliyyə öhdəliyi transfer üzrə əldə edilmiş kompensasiya üçün tanınır. Sonrakı dövrlərdə Bank maliyyə öhdəliyi ilə bağlı çəkilmiş hər hansı xərci tanıyır; və
 - Maliyyə zəmanəti müqavilələri və kredit öhdəlikləri.

Silinmə. Maliyyə öhdəlikləri son çatdığı zaman (yəni, müqavilədə göstərilmiş öhdəlik ləğv edildiyi, yaxud vaxtı bitdiyi halda) balansdan silinir.

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri asanlıqla müəyyən nağd pul məbləğinə çevrilə bilən və dəyəri cüzi dəyişikliklərə məruz qalan maddələrdir. Overnayt depozitlər istisna olmaqla, bütün qısamüddətli banklararası yerləşdirmələr digər banklardan alınacaq vəsaitlərə daxil edilir. Məhdudlaşdırılmış məbləğlər pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərindən çıxarılır. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri amortizasiya edilmiş dəyərdə əks etdirilir.

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankında ("ARMB") yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar. ARMB-də yerləşdirilmiş məcburi ehtiyatlar amortizasiya edilmiş dəyərdə qeydə alınmaqla, Bankın gündəlik əməliyyatlarını maliyyələşdirmək üçün nəzərdə tutulmayan məcburi ehtiyat depozitlərini əks etdirir.

Digər banklardan alınacaq vəsaitlər. Digər banklardan alınacaq vəsaitlər təsbit edilmiş və ya müəyyən edilə bilən tarixlərdə qaytarılmaq şərtilə Bank tərəfindən müxbir banklara avans şəklində nağd pul verildiyi zaman uçota alınır. Bu zaman, Bankın derivativ maliyyə alətləri ilə əlaqəsi olmayan və sərbəst surətdə alınıb satıla bilməyən debitor borcları üzrə alqı-satqı əməliyyatı aparmaq niyyəti olmur. Digər banklardan alınacaq vəsaitlər amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilir.

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar. Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar təsbit edilmiş və ya müəyyən edilə bilən tarixlərdə qaytarılmaq şərtilə sərbəst surətdə alınıb satıla bilməyən qeyri-derivativ maliyyə alətləri ilə əlaqəsi olmayan debitor borclarının əldə edilməsi və ya yaradılması məqsədilə, Bank tərəfindən müştərilərə avans şəklində nağd pul verildiyi zaman uçota alınır. Bu zaman Bankın həmin debitor borcları üzrə alqı-satqı əməliyyatı aparmaq niyyəti olmur. Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar amortizasiya edilmiş dəyərdə qiymətləndirilir.

Kreditlərlə bağlı digər öhdəliklər. Bank akkreditivlər və maliyyə zəmanətləri daxil olmaqla, kreditlərlə bağlı öhdəlikləri öz üzərinə götürür. Maliyyə zəmanətləri müştərinin üçüncü şəxslər qarşısında öz öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi və kreditlər kimi eyni kredit riskinə məruz qaldığı halda, ödənişlərin aparılması üzrə dəyişilməz öhdəlikləri əks etdirir. Kreditlərin verilməsi üzrə maliyyə zəmanətləri və öhdəlikləri əvvəlcə qaydaya görə əldə edilmiş komissiya gəlirləri ilə təsdiqlənən ədalətli dəyərlə qeydə alınır. Həmin məbləğ öhdəliyin qüvvədə olduğu müddət ərzində düz xətt metodu ilə amortizasiya edilir. Bu metod Bankın xüsusi kredit müqaviləsi imzalayacağı və onu qısa müddətdə satmayacağı ehtimal edildikdə tətbiq edilmir; bu cür kreditlərin verilməsi öhdəlikləri üzrə komissiya gəlirləri təxirə salınmaqla, kreditin ilkin uçotu zamanı onun balans dəyərinə daxil edilir.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Hər bir hesabat dövrünün sonunda öhdəliklər (i) ilkin uçot zamanı amortizasiya olunmamış məbləğin qalığı və (ii) hər bir hesabat dövrünün sonunda öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan xərclər üzrə ən yaxşı təxminlərdən daha yüksək olanı ilə ölçülür.

Binalar və avadanlıqlar. Binalar, yığılmış amortizasiyanı və lazım olduqda dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatı çıxmaqla, ilkin dəyərdə və ya aşağıda göstəriləndi kimi yenidən qiymətləndirilmiş dəyərdə qeydə alınır.

Binalar və avadanlıqların bütün digər növləri yığılmış amortizasiyanı və dəyərsizləşmə üzrə zərəri çıxmaqla (əgər varsa), ilkin dəyərdə qeydə alınır.

Kiçik həcmli təmir və istismar xərcləri çəkildiyi zaman xərcə silinir. Binalar və avadanlıqların əsas komponentlərinin əvəz edilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr balansdan silinir.

Binalar və avadanlıqlar dəyərsizləşdikdə, onlar binalar və avadanlıqların istifadəsi nəticəsində əldə edilən dəyər ilə satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyərdən daha yüksək olan dəyərə silinir. Aktivin balans dəyərindəki azalma dəyərsizləşmə məbləğinin kapitalda göstərilən əvvəlki ilin yenidən qiymətləndirmə ehtiyatından artıq olan həcmdə mənfəət və zərəre aid edilir. Aktivin istifadəsi nəticəsində əldə edilən dəyərin və ya satış xərcləri çıxılmaqla, onun ədalətli dəyərinin müəyyən edilməsi üçün istifadə edilən təxminlərdə dəyişiklik baş verdiyi təqdirdə əvvəlki dövrlərdə hər hansı aktiv üçün qeydə alınmış dəyərsizləşmə üzrə zərərlər bərpa edilir.

Satışdan yaranan gəlir və zərər, gəlirin məbləği ilə balans dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və il üzrə mənfəət və zərərdə əks etdirilir.

Amortizasiya. Əsas vəsaitlər üzrə amortizasiya düz xətt metoduna əsasən, yəni əsas vəsaitlərin aşağıda göstərilən təxmini faydalı xidmət müddəti ərzində aşağıdakı illik amortizasiya dərəcələrini tətbiq etməklə aktivlərin ilkin dəyərini qalıq dəyərinədək azaltmaqla hesablanır:

Binalar	2%;
Kompüter və rabitə avadanlıqları	20%;
Mebel, qurğular və sair	20%;
Nəqliyyat vasitələri	15%;
Digər aktivlər	20%.

Aktivin artıq köhnəldiyi və istismar müddəti başa çatdığı halda, satış üzrə təxmin edilən xərclər çıxılmaqla, Bankın həmin aktivin satışı nəticəsində əldə edəcəyi təxmin edilən məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Bank aktivini onun fiziki istismar müddətinin sonuna qədər istifadə edəcəyini gözlədikdə, aktivin qalıq dəyəri sifirə bərabər olur. Aktivlərin qalıq dəyərləri və faydalı xidmət müddətləri lazım olduqda hər bir hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir və dəqiqləşdirilir.

Qeyri-maddi aktivlər. Bankın qeyri-maddi aktivləri müəyyən faydalı xidmət müddətinə malik olmaqla əsasən kapitallaşdırılmış proqram təminatından ibarətdir.

Əldə edilmiş proqram təminatı lisenziyaları həmin proqram təminatının alınması və tətbiq edilməsi üçün çəkilmiş xərclərin əsasında kapitallaşdırılır.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Bank tərəfindən nəzarət olunan identifikasiya edilə bilən unikal proqram təminatı ilə birbaşa əlaqəli olan tərtibat xərcləri, çəkilmiş xərclərdən artıq olan əlavə iqtisadi səmərə gətirəcəyi halda qeyri-maddi aktivlər kimi tanınır. Kapitallaşdırılmış xərclərə proqram təminatını tərtib edən işçilərə sərf olunan xərclər və ümumi təsərrüfat xərclərinin müvafiq hissəsi daxildir. Proqram təminatı ilə əlaqədar bütün digər xərclər (məs, texniki dəstək xərcləri) çəkildiyi zaman xərcə silinir. Kapitallaşdırılmış proqram təminatı təxmin edilən faydalı xidmət müddəti (10 il) ərzində düz xətt metoduna əsasən amortizasiya olunur.

Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər. Digər banklara ödəniləcək vəsaitlər, müxbir banklar tərəfindən Banka nağd pul və ya digər aktivlər verildiyi andan qeydə alınır. Qeyri-derivativ maliyyə öhdəlikləri amortizasiya edilmiş dəyərdə qeydə alınır.

Bank verdiyi borcları geri aldıqda, həmin borc öhdəlikləri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan silinir və öhdəliyin balans dəyəri ilə ödənilmiş məbləğ arasındakı fərq borcun ödənilməsi üzrə yaranan gəlir və ya xərclərə daxil edilir.

Müştəri hesabları. Müştəri hesabları fiziki şəxslər, dövlət müəssisələri və ya hüquqi şəxslər qarşısındakı qeyri-derivativ maliyyə öhdəliklərini əks etdirir və amortizasiya olunmuş dəyərdə qeydə alınır.

Müddətli borc öhdəlikləri. Müddətli borc öhdəliklərinə rezident və qeyri-rezident bankların və maliyyə institutları tərəfindən sabit ödəmə müddəti və sabit və ya dəyişkən faiz dərəcələri ilə verilmiş kreditlər və depozitlər daxildir. Müddətli borc öhdəlikləri amortizasiya edilmiş dəyərdə qeydə alınır.

Mənfəət vergisi. Mənfəət vergisi hazırkı maliyyə hesabatlarında Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş qanunvericiliyinə uyğun olaraq göstərilmişdir. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarətdir və bu və ya digər dövrdə vergi təsiri bilavasitə digər məcmu gəlirlərdə və ya kapitalda qeydə alınan əməliyyatlar istisna olmaqla, mənfəət və zərərdə qeydə alınır.

Cari mənfəət vergisi, cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər ilə əlaqədar vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq məbləği təşkil edir. Vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər maliyyə hesabatlarının müvafiq vergi bəyannamələrinin təqdim olunmasından əvvəl təsdiqləndiyi halda təxmini göstəricilərə əsasən hesablanır. Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər inzibati və digər əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlik metodundan istifadə etməklə, aktiv və öhdəliklərin vergi bazası və maliyyə hesabatlarının hazırlanması məqsədləri üçün onların balans dəyəri arasında yaranan keçmiş illərin vergi zərəri və müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır. İlkin uçot zamanı istisna hal olaraq, əgər əməliyyat maliyyə mənfəəti və vergiyə cəlb edilən mənfəətə təsir göstərmirsə, aktiv və öhdəliyin ilkin qeydə alınması nəticəsində yaranan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi hesablanmır (biznes birləşməsi halları istisna olmaqla). Təxirə salınmış vergi qalıqları, qüvvədə olan və ya hesabat dövrünün sonunda qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə əsasən müvəqqəti fərqlərin qaytarılacağı və ya keçmiş illərdən yığılmış vergi zərərlərinin istifadə ediləcəyi dövrdə tətbiq edilməli vergi dərəcələrindən istifadə etməklə hesablanır. Gəlirdən çıxılan müvəqqəti fərqlər üzrə təxirə salınmış vergi aktivləri və keçmiş illərin vergi zərəri o zaman hesablanır ki, bu çıxılımların realizasiya oluna bilməsi üçün gələcəkdə kifayət qədər vergiyə cəlb ediləcək mənfəətin mövcudluğu ehtimal edilsin.

Gəlir və xərclərin uçotu. Bütün borc alətləri üzrə faiz gəlirləri və xərcləri effektiv faiz metodundan istifadə etməklə hesablama metodu ilə qeydə alınır.

3 Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi (davamı)

Bu metoda əsasən, faiz gəlirləri və xərclərinə müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün komissiya və haqlar, əməliyyat xərcləri, eləcə də bütün digər mükafat və ya güzəştlər daxildir.

Bütün digər komissiya gəlirləri, digər gəlirlər və digər xərclər adətən göstərilməli olan ümumi xidmətlərdə faktiki göstərilmiş xidmətlərin payı kimi müəyyən edilmiş konkret əqdin tamamlanma dərəcəsindən asılı olaraq hesablama metodu ilə qeydə alınır.

Xarici valyutanın yenidən qiymətləndirilməsi. Bankın funksional valyutası onun fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitin valyutası hesab edilir. Bankın bütün müəssisələrinin funksional valyutası və Bankın hesabat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan Azərbaycan Manatıdır ("AZN").

Monetar aktiv və öhdəliklər, ARMB-nin müvafiq hesabat tarixinə qüvvədə olan rəsmi valyuta məzənnəsinə əsasən hər bir müəssisənin funksional valyutasına çevrilir. Xarici valyuta ilə əməliyyatların həyata keçirilməsi və ilin sonuna ARMB-nin rəsmi valyuta məzənnəsi ilə xarici valyutada ifadə olunan monetar aktiv və öhdəliklərin hər bir müəssisənin funksional valyutasına çevrilməsi nəticəsində yaranan müsbət və mənfi məzənnə fərqləri mənfəət və zərərə aid edilir. İlin sonuna qüvvədə olan valyuta məzənnəsi ilə yerli valyutaya çevrilmə qeyri-monetar maddələrə, o cümlədən pay alətlərinə tətbiq edilmir. Məzənnə dəyişikliklərinin pay qiymətli kağızlarının ədalətli dəyərinə təsiri ədalətli dəyər üzrə yenidən qiymətləndirmə nəticəsində gəlir və ya xərclərin bir hissəsi kimi əks etdirilir.

31 dekabr 2018-ci il tarixinə qüvvədə olan valyuta məzənnələri:

1 USD = 1.7000 AZN (31 dekabr 2017-ci il: 1 USD = 1.7001 AZN)

1 EUR = 1.9468 AZN (31 dekabr 2017-ci il: 1 EUR = 2.0307 AZN)

Səhm üzrə mənfəət. İmtiyazlı səhmlər geri qaytarılan deyil və kapitalda iştirak hüququ verən səhmlər kimi nəzərdən keçirilir. Səhm üzrə gəlir Bankın sahibkarlarına aid olan mənfəət və ya zərərin hesabat ili ərzində dövrüyyədə olan kapitalda iştirak hüququ verən səhmlərin orta miqdarına bölünməsi ilə müəyyən olunur.

İşçilərə sərf olunan xərclər və müvafiq ayırmalar. Əmək haqları, məvaciblər, Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, məzuniyyət və bülletenlər üzrə illik ödənişlər, mükafatlar Bankın işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlər göstərildikdə hesablanır.

4 Uçot Siyasətinin Tətbiqi zamanı Əhəmiyyətli Ehtimallar və Mülahizələr

Bank, növbəti maliyyə ili ərzində hesabatlarda əks etdirilən məbləğlərə və aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə təsir göstərən ehtimallar və mülahizələr irəli sürür. Həmin ehtimallar və mülahizələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və digər amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik həmçinin peşəkar mülahizələr və ehtimallar irəli sürür. Maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və növbəti maliyyə ili ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərinə əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan ehtimallara aşağıdakılar daxildir:

Gözlənilən kredit itkisi üzrə ehtiyatın qiymətləndirilməsi. Amortizasiya edilmiş dəyərdə və DMGƏD – də tanınan maliyyə aktivləri üçün gözlənilən kredit itkisi üzrə ehtiyatın qiymətləndirilməsi gələcək iqtisadi şərait və iqtisadi davranış (məsələn, müştərilərin defolta uğraması və nəticələndiyi zərərlərə dair ehtimallar) haqqında mürəkkəb model və əhəmiyyətli ehtimalların istifadəsini tələb edən sahədir.

4 Uçot Siyasətinin Tətbiqi zamanı Əhəmiyyətli Ehtimallar və Müləhizələr (davamı)

GKİ – nin qiymətləndirilməsində mühasibat uçotu tələblərinin tətbiq edilməsi üçün bəzi əhəmiyyətli müləhizələr də tələb edilir, bunlara aşağıdakılar daxildir:

- Kredit riskindəki əhəmiyyətli artım üçün kriteriyanın müəyyənləşdirilməsi;
- GKİ – nin qiymətləndirilməsi üçün müvafiq model və ehtimalların seçilməsi;
- Hər bir növ məhsul/bazar və bununla bağlı GKİ üçün qabaqcadan gözlənilən ssenarilərin və müvafiq ehtiyatların yaradılması; və
- GKİ – nin qiymətləndirilməsi məqsədilə oxşar maliyyə aktivləri qruplarının yaradılması.

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların ilkin uçotu. Bank öz fəaliyyəti gedişində əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aparır. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların şərtləri haqqında məlumat 28 saylı Qeyddə açıqlanır.

Vergi qanunvericiliyi. Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə məruz qalır.

5 Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi

Aşağıdakı düzəlişlər Bank üçün 1 yanvar 2018-ci il tarixindən etibarən effektiv hesab edilir:

9 saylı MHBS, Maliyyə Alətləri (2014). Bu standart 9 saylı MUBS Maliyyə Alətləri: Tanınma və Qiymətləndirmə standartını əvəz etməklə, maliyyə alətləri üzrə mühasibat tələblərindən ibarətdir və 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvədə olacaqdır:

- Maliyyə aktivləri tərkibində saxlandığı biznes modelə və onların müqavilə üzrə pul axınlarının xüsusiyyətlərinə istinad edilərək təsnifləşdirilir. 9 saylı MHBS standartının 2014-cü il versiyası müəyyən borc alətləri üçün “digər məcmu gəlirlərdə qeyd edilən ədalətli dəyər” kateqoriyasını təqdim edir. Maliyyə öhdəlikləri 39 saylı MUBS – da olduğu kimi təsnifləşdirilir, halbuki, müəssisənin öz kredit riskinin qiymətləndirilməsinə tətbiq edilən tələblərdə fərqlər vardır.
- 9 saylı MHBS – ın 2014-cü il versiyası maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsinin qiymətləndirilməsi üçün “gözlənilən kredit itkisi” modelini təqdim edir ki, bununla da, kredit itkisinin tanınması üçün əvvəlcə kredit hadisəsinin baş verməsi tələbi daha vacib deyildir.
- Bu standart müəssisələrin maliyyə və qeyri-maliyyə risklərinin həcləşdirilməsi zamanı risklərin idarə edilməsi fəaliyyətinin öhdəsindən gəlməsi ilə daha sıx əlaqəli olan yeni hecinq mühasibatlığı modelini təqdim edir.
- Maliyyə aktiv və öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması üçün tələblər 39 saylı MUBS – da olduğu kimi saxlanılmışdır.

Bu standartın 1 yanvar 2018-ci il tarixindən etibarən tətbiq edilməsi Bankın maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli təsir göstərmişdir. 3 saylı *Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi* Qeydinə istinad edin.

15 saylı MHBS, Müştərilərlə Müqavilələr üzrə Gəlirlər. 15 saylı MHBS 28 may 2015-ci il tarixində dərc edilmişdir və 1 yanvar 2018-ci il tarixində və bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvədə olacaqdır. Bu standart müştərilərlə bütün müqavilələrə tətbiq edilməli beş-addımlı modeli təqdim edir. Modeldəki beş addım aşağıdakı kimidir:

- Müştəri ilə müqaviləni müəyyən etmək;
- Müqavilədə fəaliyyət öhdəliyini müəyyən etmək;
- Əməliyyat qiymətini müəyyən etmək;

5 Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi (davamı)

- Əməliyyat qiymətini müqavilədəki fəaliyyət öhdəlikləri üzrə bölüşdürmək;
- Müəssisə fəaliyyət öhdəliyini ödədikdə gəlirlərin tanınması.

31 dekabr 2018-ci il və 31 dekabr 2017-ci il tarixlərində başa çatan illər üzrə Bankın gəlirlərinin təhlilinə əsasən Bankın rəhbərliyi yeni standartın 1 yanvar 2018-ci il tarixindən etibarən qəbul edilməsinin maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli dərəcədə təsir etdiyini düşünür.

22 sayılı BMHŞK, Xarici Valyuta Əməliyyatları və Qabaqcadan Ödənişlər. 22 sayılı BMHŞK 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvədə olacaqdır. Daha erkən tətbiqə icazə verilir. Bu şərh, aşağıdakı hallarda, xarici valyuta əməliyyatları və ya bu əməliyyatların bölmələri üçün nəzərdə tutulmuşdur:

- xarici valyutada denominasiya edilmiş, yaxud qiymətləndirilmiş məbləğlər olduqda;
- müəssisə kompensasiya üzrə qabaqcadan ödəniş aktivi və ya təxirə salınmış gəlir öhdəliyini, müvafiq aktivi, xərci, yaxud gəliri tanımazdan əvvəl tanıdıqda; və
- qabaqcadan ödəniş aktivi və ya təxirə salınmış gəlir öhdəliyi qeyri-monetar təbiətli olduqda.

Şərhlər Komitəsi aşağıdakı nəticəyə gəlmişdir:

- Valyuta mübadiləsi kursunu müəyyənləşdirmək məqsədilə istifadə edilən əməliyyat tarixi qeyri-monetar qabaqcadan ödəniş aktivi və ya təxirə salınmış gəlir öhdəliyinin ilkin tanınma tarixidir.
- Əgər qabaqcadan çoxlu sayda ödəniş və mədaxillər baş vermişdirsə, onda əməliyyat tarixi hər bir ödəniş və mədaxil üçün müəyyənləşdirilir.

15 sayılı MHBS, Müştərilərlə Müqavilələr üzrə Gəlirlər Standartı üzrə Aydınlaşdırmalar. Bu düzəliş 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvədə olacaqdır və 15 sayılı MHBS, *Müştərilərlə Müqavilələr üzrə Gəlirlər* standartının üç aspektini (icra öhdəliklərinin müəyyən edilməsi, sifarişçi və icraçı kompensasiyaları, və lisenziyalaşma) aydınlaşdırır və düzəliş edilmiş və bitirilmiş müqavilələrin yeni standartla keçidi ilə bağlı yardımçı məlumatlar təqdim edir.

2 sayılı MHBS - ə düzəlişlər, Pay Alətləri əsasında Ödəmə Əməliyyatlarının Təsnifatı və Qiymətləndirilməsi. 2 sayılı MHBS *Pay Alətləri əsasında Ödəmə* standartına edilən bu düzəlişlər 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvədə olacaqdır və fəaliyyət şərtini nəzərdə tutan pul vəsaitləri ilə həyata keçirilmiş pay alətləri əsasında ödəmə əməliyyatlarının mühasibatlığı, xalis hesablaşma əlamətləri olan pay alətləri əsasında ödəmə əməliyyatlarının təsnifləşdirilməsi, və pay alətləri əsasında ödəmə əməliyyatlarının pul vəsaitləri ilə ödəmələrdən kapital alətlərinin buraxılması ilə ödəmələrə dəyişdirilməsi üzrə mühasibatlığı ilə bağlı aydınlıq gətirir.

4 sayılı MHBS - ə düzəlişlər, 9 sayılı MHBS “Maliyyə Alətləri” standartının 4 sayılı MHBS “Sığorta Müqavilələri” ilə birgə Tətbiqi. Ümumi yanaşma 9 sayılı MHBS ilk tətbiqində tətbiq edilməlidir. Təxirə salınmış yanaşma 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvədə olacaqdır və bu tarixdən başlayaraq yalnız üç il ərzində tətbiq edilə bilər. 4 sayılı MHBS *Sığorta Müqavilələri* standartına edilmiş bu düzəlişlər həmin standart çərçivəsində sığorta müqavilələri buraxan müəssisələr üçün iki seçimin təqdim edilməsini nəzərdə tutur:

5 Yeni və ya Yenidən İşlənmiş Standartların və Onlara Dair Şərhlərin Tətbiqi (davamı)

- müəssisələrə tanınmış maliyyə aktivlərindən yaranan gəlir və xərclərin bəzilərinin mənfəət və ya zərərdən digər məcmu gəlirlərə təsnifləşdirilməsinə icazə verən seçim; buna ümumi yanaşma deyilir;
- əsas fəaliyyəti 4 sayılı MHBS çərçivəsində müqavilələr buraxmaqdan ibarət olan müəssisələr üçün 9 sayılı MHBS - un tətbiqindən könüllü müvəqqəti azadolma seçimi; buna təxirə salınmış yanaşma deyilir.

Hər iki yanaşmanın tətbiqi könüllüdür və müəssisəyə yeni sığorta müqavilələri standartı tətbiq edilməmişdən əvvəl onların tətbiqini dayandırmağa icazə verilir.

40 sayılı MUBS - a düzəlişlər, İnvestisiya Mülkiyyətinin Köçürülmələri. Bu düzəlişlər 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün qüvvədə olacaqdır və aşağıdakıları nəzərdə tutur:

- 57-ci bənddə göstərilir ki, müəssisə yalnız istifadədə dəyişiklik üzrə dəlil olduğu halda, əmlakı investisiya mülkiyyətinə, yaxud investisiya mülkiyyətindən köçürməlidir. İstifadədə dəyişiklik əmlak investisiya mülkiyyətinin təyinatına uyğun gəldikdə, yaxud uyğun gəlmədikdə baş verir. Əmlakın istifadəsində rəhbərliyin niyyətindəki dəyişiklik özü özlüyündə istifadədə dəyişiklik üçün dəlil kimi çıxış etmir.
- Dəlillərə dair 57-ci bəndin (a)-(d) bəndlərindəki əsaslı nümunələr siyahısı indi əsassız nümunələr siyahısı kimi təqdim edilir.

2014-2016 Dövrü üzrə MHBS Standartlarına İllik Təkmilləşdirmələr

Bu təkmilləşdirmələrə aşağıdakı standartlara düzəlişlər daxildir:

1 sayılı MHBS – nəzərdə tutulmuş məqsədlərə nail olunduğu üçün 1 sayılı MHBS - in E3-E7 bəndlərindəki qısamüddətli azadolmalar həmin bəndlərdən çıxarılır.

28 sayılı MUBS – Aydınlaşdırılır ki, əgər müəssisənin asılı müəssisəyə investisiyası varsa və onun bir hissəsi vençur kapital təşkilatı və ya digər ixtisaslaşmış müəssisə tərəfindən saxlanılırsa, müəssisə həmin investisiyanı, ilkin tanınma zamanı, mənfəət və ya zərərdə əks olunan ədalətli dəyərlə ölçə bilər, belə bir seçim var.

6 Yeni Uçot Qaydaları

Bankın 1 yanvar 2019-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrləri üçün məcburi xarakter daşıyan və Bank tərəfindən əvvəllər qəbul edilməyən bəzi yeni standartlar və onlara dair şərhlər dərc edilmişdir.

16 sayılı MHBS, İcarə Xərcləri. 16 sayılı MHBS 2016-cı ilin yanvar ayında dərc edilmişdir və MHBS üzrə hesabat təqdimatçısının icarə xərclərini necə tanımasını, qiymətləndirməsini, təqdim etməsini və açıqlamasına aydınlıq gətirir. Standart icarə müddəti 12 ay və daha az olduğu hallar, yaxud icarəyə götürülən aktivin dəyərinin az olduğu hallar istisna edilməklə, icarəyə götürənin bütün icarələr üçün aktiv və öhdəlikləri tanımasını tələb edən vahid mühasibatlıq modelini təqdim edir. İcarəyə verən icarə xərclərini əməliyyat, yaxud maliyyə icarəsi kimi təsnifləşdirməyə davam edir, belə ki, 16 sayılı MHBS - in yanaşması icarəyə verən üçün özündən əvvəlki 17 sayılı MUBS standartına nisbətən əsasən dəyişməmişdir. Bu standart

6 Yeni Uçot Qaydaları (davamı)

1 yanvar 2019-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonrakı tarixlərdə başlanan illik dövrlər üçün effektiv olacaqdır.

17 sayılı MHBS, Sığorta Müqavilələri. 17 sayılı MHBS 17 sığorta öhdəliklərinin cari icra dəyəri ilə qiymətləndirilməsini tələb edir və bütün sığorta müqavilələri üçün daha eynicinsli qiymətləndirmə və təqdimat yanaşması təqdim edir. Bu tələblər sığorta müqavilələri üçün ardıcıl, prinsiplərə əsaslanan mühasibatlığın yaradılması məqsədinə nail olmaq üçün hazırlanmışdır. 17 sayılı MHBS 4 sayılı MHBS Sığorta Müqavilələri standartını əvəz edir və 1 yanvar 2021-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvədə olacaqdır.

23 sayılı BMHŞK, Mənfəət Vergisi Şərhləri üzrə Qeyri-müəyyənlik. 23 sayılı BMHŞK 1 yanvar 2019-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonrakı tarixlərdə başlanan illik dövrlər üçün effektiv olacaqdır. Bu şərh 12 sayılı MUBS ilə tənzimlənən mənfəət vergisi şərtlərində qeyri-müəyyənlik mövcud olduğu hallarda, vergiyə cəlb edilən mənfəətin (vergi zərərinin), vergi bazasının, istifadə edilməmiş vergi zərərlərinin, istifadə edilməmiş vergi gəlirlərinin və vergi dərəcələrinin müəyyənləşdirilməsinə diqqət yetirir. Xüsusilə aşağıdakılar nəzərdə tutulur:

- Vergi şərtlərinin kollektiv şəkildə nəzərə alınması;
- Vergi rəsmiləri tərəfindən yoxlamaların aparılması şəkli ilə bağlı təxminlər;
- Vergiyə cəlb edilən mənfəətin (vergi zərərinin), vergi bazasının, istifadə edilməmiş vergi zərərlərinin, istifadə edilməmiş vergi gəlirlərinin və vergi dərəcələrinin müəyyənləşdirilməsi;
- Faktlarda və şərtlərdə dəyişikliklərin təsiri.

9 sayılı MHBS – a düzəlişlər, Mənfə Kompensasiyalı Avans Ödənişləri. Bu düzəlişlər 1 yanvar 2019-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonrakı tarixlərdə başlanan illik dövrlər üçün effektiv olacaqdır və 9 sayılı MHBS – da silinmə hüququ ilə bağlı mövcud tələblərə dəyişiklik etməklə, hətta mənfə kompensasiya ödənişləri halında belə, amortizasiya olunmuş dəyerdə qiymətləndirməyə (yaxud biznes modeldən asılı olaraq, digər məcmu gəlirlərdə qeyd edilən ədalətli dəyerdə) icazə verilməsini nəzərdə tutur.

28 sayılı MUBS – a düzəlişlər, Asılı və Birgə Müəssisələrdə Uzunmüddətli Paylar. Bu düzəlişlər 1 yanvar 2019-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonrakı tarixlərdə başlanan illik dövrlər üçün effektiv olacaqdır və müəssisənin asılı və birgə müəssisələrə xalis investisiyalarının bir hissəsi olan, lakin iştirak payı metodu tətbiq edilməyən uzunmüddətli paylarına 9 sayılı MHBS *Maliyyə Alətləri* standartını tətbiq etməli olduğunu aydınlaşdırır.

2015-2017 Dövrü üzrə MHBS Standartlarına İllik Təkmilləşdirmələr

Bu təkmilləşdirmələr 1 yanvar 2019-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonrakı tarixlərdə başlanan illik dövrlər üçün effektiv olacaqdır və aşağıdakı standartlara düzəlişləri əhatə edir:

3 sayılı MHBS və 11 sayılı MHBS – 3 sayılı MHBS – a düzəlişlər aydınlaşdırır ki, müəssisə birgə müəssisə üzərində nəzarət əldə etdikdə həmin biznesdə əvvəllər saxlanılmış payları yenidən qiymətləndirməlidir. 11 sayılı MHBS – a düzəlişlər aydınlaşdırır ki, müəssisə birgə müəssisə üzərində birgə nəzarət əldə etdikdə həmin biznesdə əvvəllər saxlanılmış payları yenidən qiymətləndirməməlidir.

12 sayılı MUBS – bu düzəlişlər aydınlaşdırır ki, dividendlərin bütün vergi nəticələri (yəni mənfəətin bölüşdürülməsi) verginin nə cür yaranmağından asılı olmayaraq, mənfəət və ya zərərdə tanınmalıdır.

6 Yeni Uçot Qaydaları (davamı)

23 sayılı MUBS – bu düzəlişlər aydınlaşdırır ki, əgər hər hansı borc öhdəliyinin həmin öhdəliklə əlaqəli olan aktivin nəzərdə tutulmuş istifadəyə, yaxud satışa hazır olmasından sonra ödənilməmiş qalığı qalırsa, həmin borc öhdəliyi müəssisənin ümumi borc öhdəlikləri üzrə kapitalizasiya əmsalının hesablanması zamanı müəssisənin ümumi olaraq əldə etdiyi borc öhdəliklərinin bir hissəsi kimi qəbul edilir.

Rəhbərlik yeni standartların həyata keçirilməsi, maliyyə hesabatlarına təsir göstərməsi və Bank tərəfindən qəbulu müddətini də nəzərə alır.

7 Pul Vəsaitləri və Onların Ekvivalentləri

	31 dekabr 2018-ci il	31 dekabr 2017-ci il
Nağd pul	2,403,997	1,391,222
ARMB-dəki qalıqlar	23,186,797	25,398,018
Digər banklardakı müxbir hesablar və overnəyt depozitlər:		
- Azərbaycan Respublikasında	6,250	7,362
- Digər ölkələrdə	34,427,742	25,732,401
Çıxılsın: dəyərsizləşmə zərəri üzrə ehtiyat	(344,277)	(257,324)
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	59,680,509	52,271,679

31 dekabr 2018-ci il tarixində pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Nağd pul	ARMB-dəki qalıqlar	Digər banklardakı müxbir hesablar və overnəyt depozitlər	Cəmi
<i>Cari və dəyərsizləşməmiş</i>				
- Nağd pul	2,403,997	-	-	2,403,997
-Azərbaycan Respublikasında	-	23,186,797	6,250	23,193,047
-Digər ölkələrdə	-	-	34,083,465	34,083,465
Cəmi cari və dəyərsizləşməmiş	2,403,997	23,186,797	34,089,715	59,680,509
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	2,403,997	23,186,797	34,089,715	59,680,509

31 dekabr 2017-ci il tarixində pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərinin kredit keyfiyyətinə görə təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Nağd pul	ARMB-dəki qalıqlar	Digər banklardakı müxbir hesablar və overnəyt depozitlər	Cəmi
<i>Cari və dəyərsizləşməmiş</i>				
- Nağd pul	1,391,222	-	-	1,391,222
-Azərbaycan Respublikasında	-	25,398,018	7,320	25,405,338
-Digər ölkələrdə	-	-	25,475,119	25,475,119
Cəmi cari və dəyərsizləşməmiş	1,391,222	25,398,018	25,482,439	52,271,679
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	1,391,222	25,398,018	25,482,439	52,271,679

8 Banklardan və Digər Maliyyə Təşkilatlarından Alınacaq Vəsaitlər

	31 dekabr 2018-ci il	31 dekabr 2017-ci il
Rezident banklarda qısamüddətli depozitlər	14,150,504	14,202,420
Çıxılsın: dəyərsizləşmə zərəri üzrə ehtiyat	(11,673,990)	(11,725,994)
Cəmi banklardan və digər maliyyə institutlarından alınmış vəsaitlər	2,476,514	2,476,426

Digər banklardan alınacaq vəsaitlərin 31 dekabr 2018-ci və 31 dekabr 2017-ci il tarixlərinə balans dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərinə bərabərdir.

Bank 2018-ci və 2017-ci illər ərzində heç bir depozit yerləşdirməmişdir. Banklardan və digər maliyyə təşkilatlarından alınacaq vəsaitlərin qalıqlarına aşağıdakılar daxildir:

31 dekabr 2018-ci il tarixinə Texnikabank ASC-də yerləşdirilmiş depozitlərin ümumi məbləği 6,067,778 AZN (2017: 6,067,778 AZN) təşkil etmişdir. Bu məbləğə Bank tərəfindən 2015-ci ildə yerləşdirilmiş illik 7.0% dərəcəsi ilə 5,000,000 AZN məbləğində iki depozit, illik 5.0% dərəcəsi ilə 1,000,000 AZN məbləğində bir depozit və bu depozitlər üzrə hesablanmış faiz alacağı daxildir.

31 dekabr 2018-ci il tarixinə Atrabank ASC-də yerləşdirilmiş depozitlərin ümumi məbləği 2,009,000 AZN (2017: AZN 2,009,000) təşkil etmişdir. Bu məbləğə Bank tərəfindən 2015-ci ildə yerləşdirilmiş illik 6.0% dərəcəsi ilə 2,000,000 AZN məbləğində iki depozit və bu depozitlər üzrə hesablanmış faiz alacağı daxildir.

31 dekabr 2018-ci il tarixinə Texnikabank ASC və Atrabank ASC-də mövcud cari hesabların məbləği müvafiq olaraq 11,034 AZN (431 USD və 5,291 EUR) və 2,067,501 AZN (513,261 USD və 613,806 EUR) təşkil etmişdir (2017: müvafiq olaraq 11,478 AZN və 2,119,051 AZN).

Texnikabank ASC və Atrabank ASC-nin lisenziyaları ARMB tərəfindən 2016-cı ildə ləğv edilmişdir. 31 dekabr 2018-ci il tarixinə bu depozitlər qarşılığında dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyat 8,000,000 AZN təşkil etmişdir.

31 dekabr 2018-ci il tarixinə Royal Bankda yerləşdirilmiş depozitlərin cəmi məbləği 3,998,288 AZN (2017: 3,998,288 AZN) təşkil etmişdir. Depozitlərin qarşılığında Royal Bank tərəfindən girov təmin olunmuşdur və bu girovun bazar dəyəri 2013-cü ilin iyun ayında qiymətləndirici firma tərəfindən 4,300,000 AZN olaraq qiymətləndirilmişdir. 31 dekabr 2018-ci il tarixinə bu depozitlər qarşılığında dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyat 3,998,288 AZN təşkil etmişdir.

9 Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar

	31 dekabr 2018-ci il	31 dekabr 2017-ci il
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	4,424,649	4,512,127
Korporativ kreditlər	77,751	254,175
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar (ümumi)	4,502,400	4,766,302
Çıxılsın: kreditlərin dəyərsizləşmə zərəri üzrə ehtiyat	(924,739)	(1,411,004)
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	3,577,661	3,355,298

2018-ci il ərzində kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın hərəkəti aşağıdakı kimidir:

	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	Korporativ kreditlər	Cəmi
1 yanvar 2018-ci il tarixinə dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyat	60,520	1,350,484	1,411,004
İl ərzində dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat ayırmaları	809,793	-	809,793
İl ərzində dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatın bərpa edilməsi	-	(1,296,058)	(1,296,058)
31 dekabr 2018-ci il tarixinə dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyat	870,313	54,426	924,739

2017-ci il ərzində kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatın hərəkəti aşağıdakı kimidir:

	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	Korporativ kreditlər	Cəmi
1 yanvar 2017-ci il tarixinə dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyat	147,206	1,801,478	1,948,684
İl ərzində dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatın bərpa edilməsi	(86,686)	(445,962)	(532,648)
İl ərzində silinmiş məbləğlər	-	(5,032)	(5,032)
31 dekabr 2017-ci il tarixinə dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyat	60,520	1,350,484	1,411,004

9 Müştərilərə Verilmiş Kreditlər və Avanslar (davamı)

Kredit portfelinin iqtisadi sektorlar üzrə bölgüsü aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2018-ci il		31 dekabr 2017-ci il	
	Məbləğ	%	Məbləğ	%
<i>Korporativ kreditlər</i>				
Ticarət və xidmətlə bağlı kreditlər	77,751	1.73	195,281	4.10
Tikinti ilə bağlı kreditlər	-	-	58,894	1.24
Cəmi korporativ kreditlər	77,751	1.73	254,175	5.34
<i>Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər</i>				
Mənzil təmiri ilə bağlı kreditlər	3,005,351	66.75	2,425,405	50.89
İstehlak kreditləri	672,061	14.93	898,029	18.84
Avtomobil kreditləri	527,251	11.71	474,778	9.96
Ticarət və xidmətlə bağlı kreditlər	219,986	4.88	652,587	13.68
İstehsal ilə bağlı kreditlər	-	-	61,328	1.29
Cəmi fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	4,424,649	98.27	4,512,127	94.66
Cəmi müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar (ümumi)	4,502,400	100.00	4,766,302	100.00

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avansların 31 dekabr 2018-ci və 31 dekabr 2017-ci il tarixlərinə balans dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərinə bərabərdir.

9 sayılı MHBS *Maliyyə Alətləri* 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonrakı illik dövrlər üçün 39 sayılı *Maliyyə Alətləri: Tənnmə və Qiymətləndirmə* adlı MUBS-nı əvəz edir. Bankın bu standartı tətbiq etməsinə dair detallı məlumat üçün 3 sayılı *Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi* Qeydinə istinad edin.

Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar üzrə kredit riskinə dair məlumat üçün 23 sayılı *Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi* Qeydinə istinad edin.

Rəhbərlik hesab edir ki, Bank tərəfindən hesablanmış kreditlərin dəyərsizləşmə zərəri üzrə ehtiyat ayırmaları müştərilərə verilmiş kredit və avansların qalıq dəyərlərinin ədalətli şəkildə təqdimatı üçün yetərlidir.

10 İnvestisiya Qiymətli Kağızları

31 dekabr 2018-ci il və 31 dekabr 2017-ci il tarixlərinə amortizasiya edilmiş dəyərdə investisiya qiymətli kağızlarının qalıqları aşağıdakı kimi olmuşdur:

10 İnvestisiya Qiymətli Kağızları (davamı)

	Nominal Faiz %	31 dekabr 2018-ci il	Nominal Faiz %	31 dekabr 2017-ci il
AR Maliyyə Nazirliyi istiqrazları:				
N:AZ0104003683	7.90	4,432,985	-	-
N:AZ0105003641	12.00	2,979,700	12.00	3,012,286
N:AZ0104002685	7.98	2,884,598	-	-
N:AZ0104005688	8.00	2,509,686	-	-
N:AZ0104006686	7.93	1,248,096	-	-
N:IS0104004681	8.00	1,092,495	-	-
N:AZ0105010695	8.46	965,948	-	-
N:AZ0104003683	8.05	846,124	-	-
N:AZ0102009682	7.25	816,565	-	-
N:AZ0105006693	7.99	814,442	-	-
N:AZ0104005688	8.19	628,472	-	-
N:AZ0105010695	8.37	386,264	-	-
N:AZ0105006552	15.00	375,594	15.00	359,249
N:IS0104004681	8.18	218,637	-	-
N:AZ0105001553	15.00	210,373	15.00	200,859
N:AZ0105008558	15.00	200,348	15.00	202,059
N:AZ0104002636	12.50	-	12.50	1,006,179
N:AZ0104002636	7.50	-	-	-
N:AZ0104001547	-	-	18.39	2,107,896
N:AZ0104007544	-	-	17.99	1,508,349
N:AZ0104007544	-	-	16.32	2,287,214
N:AZ0104007544	-	-	17.37	709,375
N:AZ0104009540	-	-	17.90	134,770
N:AZ0104009540	-	-	17.97	708,027
N:AZ0104014540	-	-	13.50	989,464
N:AZ0104014540	-	-	13.00	1,074,068
N:AZ0104014540	-	-	13.41	408,651
N:AZ0104022543	-	-	9.98	725,374
N:AZ0102023543	-	-	7.50	508,218
N:AZ0102001630	-	-	11.00	1,814,001
ARMB - notları N:50100166S	-	-	10.01	67,026
ARMB - notları N:50100166S	-	-	10.01	186,494
ARDNŞ - istiqraz N:AZ2001019895	-	-	5.00	338,340
Cəmi amortizasiya edilmiş dəyərdə investisiya qiymətli kağızları	-	20,610,327	-	18,347,899

Bank Melli İran Bakı Filialı
Maliyyə Hesabatları üzrə Qeydlər
(Azərbaycan Manatı ilə)

11 Binalar, Avadanlıqlar və Qeyri-maddi Aktivlər

	Binalar	Mebel və qurğular	Kompüterlər və rabitə avadanlığı	Nəqliyyat vasitələri	Digər əsas vəsaitlər	Cəmi binalar və avadanlıqlar	Proqram təminatı və lisenziyalar	Cəmi
1 yanvar 2017-ci il tarixinə balans dəyəri	3,599,221	23,751	18,846	66,350	-	3,708,168	38,083	3,746,251
Əlavələr	-	5,127	5,830	-	-	10,957	18,500	29,457
Köhnəlmə/amortizasiya xərcləri	(83,460)	(7,068)	(6,473)	(13,839)	-	(110,840)	(6,385)	(117,225)
31 dekabr 2017-ci il tarixinə balans dəyəri	3,515,761	21,810	18,203	52,511	-	3,608,285	50,198	3,658,483
Əlavələr	-	634	3,328	-	250	4,212	-	4,212
Köhnəlmə/amortizasiya xərcləri	(83,460)	(6,370)	(4,298)	(13,839)	(44)	(108,011)	(7,057)	(115,068)
31 dekabr 2018-ci il tarixinə balans dəyəri	3,432,301	16,074	17,233	38,672	206	3,504,486	43,141	3,547,627
31 dekabr 2017-ci il tarixinə dəyər	4,173,009	461,997	146,846	89,410	18,097	4,889,359	167,379	5,056,738
Yığılmış amortizasiya	(657,248)	(440,187)	(128,643)	(36,899)	(18,097)	(1,281,074)	(117,181)	(1,398,255)
31 dekabr 2017-ci il tarixinə balans dəyəri	3,515,761	21,810	18,203	52,511	-	3,608,285	50,198	3,658,483
31 dekabr 2018-ci il tarixinə dəyər	4,173,009	462,631	150,174	89,410	18,347	4,893,571	167,379	5,060,950
Yığılmış amortizasiya	(740,708)	(446,557)	(132,941)	(50,738)	(18,141)	(1,389,085)	(124,238)	(1,513,323)
31 dekabr 2018-ci il tarixinə balans dəyəri	3,432,301	16,074	17,233	38,672	206	3,504,486	43,141	3,547,627

12 Digər Aktivlər

	31 dekabr 2018-ci il	31 dekabr 2017-ci il
Məhkəmə iddiası üzrə dövlət orqanlarından alınacaq məbləğ	9,295,963	9,295,981
Digər aktivlər tərkibində cəmi maliyyə aktivləri	9,295,963	9,295,981
Ödənilməmiş kreditlər qarşılığında alınmış daşınmaz əmlak	11,173,023	10,912,895
Müxtəlif xidmətlər üçün avans ödənişləri	14,396	24,450
Təxirə salınmış xərclər	52,921	13,670
Qeyri-maddi aktivlərin əldə edilməsi üçün avans ödənişləri	12,529	140,894
Cəmi digər aktivlər	20,548,832	20,387,890

Bakı şəhərinin İcra Hakimiyyəti tərəfindən yeni parkın tikintisinə dair verilmiş 18 noyabr 2014-cü il tarixli sərəncama əsasən, Banka məxsus 9,295,963 AZN xalis dəyərində bina sökülmüşdür. Bu fakt qeyri-ənənəvi ticarət alacağı məbləğinin yaranmasına səbəb olmuşdur. Tərəflər kompensasiyaya dair razılığa gələ bilmirlər. Buna baxmayaraq, Bankın Rəhbərliyi inanır ki, onların şərtləri qəbul ediləcəkdir.

Hazırda Bank dəymiş zərər üzrə kompensasiya əldə etmək üçün tədbirlər görür. Bu məsələyə 1 saylı Bakı İnzibati-İqtisadi Məhkəməsinə baxılır. Bank binanın sökülmə tarixində xalis qalıq dəyərinə, yəni yığılmış köhnəmə çıxılmaqla yenidən qiymətləndirilmiş dəyərinə bərabər məbləğin əldə edilməsini iddia edir. Bina 3 iyul, 2013-cü il tarixində Müstəqil Qiymətləndirici Şirkət tərəfindən yenidən qiymətləndirilmişdir. Qiymətləndirilmə üçün istifadə edilmiş əsas əvəzedilmə dəyəri, diskontlaşdırılmış pul axını və bazar dəyəri metodlarının yığılı olmuşdur. Binanın qiymətləndirmədən sonrakı ədalətli dəyəri 9,400,000 AZN təşkil etmişdir. Bina ilkin olaraq Bankdan alınmış depozitlər üçün Royal Bank tərəfindən girov qoyulmuşdur. Bu girov dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat qarşılığında 2013-cü ildə məhkəmə qərarı ilə Bank tərəfindən əldə edilmiş, binalar və avadanlıqlar kimi tanınmış və ilkin olaraq yenidən qiymətləndirilmiş dəyərə də qiymətləndirilmişdir.

Hal-hazırda iş məhkəmə icraatındadır və məhkəmə prosesinin 2019-cu ildə yekunlaşması gözlənilir.

Bank, *Maliyyə Alətləri* adlı 9 saylı MHBS-in tələbinə əsasən dövlət orqanlarından alınacaq bu məbləğ qarşılığında dəyərsizləşmə zərərləri üzrə heç bir ehtiyat tanımamışdır.

13 Banklara və Digər Maliyyə İnstitutlarına Ödəniləcək Vəsaitlər

	31 dekabr 2018-ci il	31 dekabr 2017-ci il
Bank Melli İran - Baş Ofis	30,867,620	25,626,803
Eksport Development Bank of İran	18,040	2,513,875
Digər bankların müxbir hesabları və overnait depozitləri	12,225	9,849
Digər sığorta şirkətlərinə ödəniləcək qısamüddətli borclar	15,716	2,887
Cəmi banklara və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	30,913,601	28,153,414

13 Banklara və Digər Maliyyə İnstitutlarına Ödəniləcək Vəsaitlər (davamı)

31 dekabr 2018-ci və 31 dekabr 2017-ci il tarixlərində banklara və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlərin balans dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərinə bərabərdir.

31 dekabr 2018-ci il tarixinə banklara və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlərin qalıq dəyərinə aşağıdakılar daxildir:

30,867,620 AZN (2017: 25,626,803 AZN) məbləğində vəsaitlər Bank Melli İran – Baş Ofisin USD və EUR valyutalarında blolaşdırılmış hesabları və müxbir hesablarını əks etdirir.

18,040 AZN (2017: 2,513,875 AZN) məbləğində vəsaitlər Eksport Development Bank of İran bankının USD və EUR valyutalarında müxbir hesablarından ibarətdir.

2017-ci il ərzində Baş Ofisdən alınmış kreditlər üzrə hesablanmış 4,073,158 AZN (2,295,772 ABŞ dolları) faiz borcu Baş Ofisin razılığı ilə balansdan silinmiş və məcmu gəlirlər haqqında hesabatda “Dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyat ayırmaları” maddəsinin tərkibində tanınmışdır.

31 dekabr 2018-ci il və 31 dekabr 2017-ci il tarixlərinə banklara və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlərlə bağlı Bankın əməl etməli olduğu heç bir xüsusi şərt olmamışdır.

14 Müştəri Hesabları

	31 dekabr 2018-ci il	31 dekabr 2017-ci il
Dövlət müəssisələri və ictimai təşkilatlar	317,471	228,050
- Cari hesablar	317,201	227,780
- Bağlanmış müştəri hesabları	270	270
Digər hüquqi şəxslər	5,465,163	744,048
- Cari hesablar	5,435,596	714,392
- Bağlanmış müştəri hesabları	29,567	29,656
Fiziki şəxslər	2,676,582	1,689,680
- Cari hesablar	2,326,752	1,624,362
- Müddətli depozitlər	7,745	35,803
- Bağlanmış müştəri hesabları	342,085	29,515
Cəmi müştəri hesabları	8,459,216	2,661,778

14 Müştəri Hesabları (davamı)

Müştəri hesablarının iqtisadi sektorlar üzrə bölgüsü aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2018-ci il		31 dekabr 2017-ci il	
	Məbləğ	%	Məbləğ	%
Fiziki şəxslər	2,676,582	31.64	1,689,680	63.48
Ticarət və xidmət	5,168,974	61.10	184,332	6.93
Səfirliklər və konsulluqlar	218,822	2.60	167,783	6.29
Tikinti və daşınmaz əmlak	121,858	1.44	19,642	0.74
Sənaye və istehsal	109,051	1.29	499,655	18.77
Xarici dövlətlərin digər təşkilatları	98,287	1.16	59,760	2.25
Kənd təsərrüfatı	14,651	0.17	2,349	0.09
Nəqliyyat və rabitə	131	-	111	-
İctimai təşkilatlar	362	-	506	0.02
Digər	50,498	0.60	37,960	1.43
Cəmi müştəri hesabları	8,459,216	100.00	2,661,778	100.00

31 dekabr 2018-ci və 31 dekabr 2017-ci il tarixlərində müştəri hesablarının balans dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərində bərabərdir.

15 Digər Öhdəliklər

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	31 dekabr 2018-ci il	31 dekabr 2017-ci il
Ödənilməkdə olan məbləğlər	12,183	4,859
Digər vergi öhdəlikləri	16,632	8,120
Digər öhdəliklər tərkibində cəmi maliyyə öhdəlikləri	28,815	12,979
Vergi öhdəliyi	66,500	92,928
Digər kreditorlar	4,946	6,220
Cəmi digər öhdəliklər	100,261	112,127

16 Subordinasiya Borcu

Bank 9 fevral 2017-ci il tarixində İran İslam Respublikasının Tehran şəhərində qeydiyyatdan keçmiş, Bank Melli İran Baş İdarəsi ilə Subordinasiya Borc müqaviləsi imzalanmışdır. 2-ci dərəcəli kapitalın elementi olan 9,000,000 avro məbləğində borcun son ödəmə tarixi 30 dekabr 2024-cü ildir. Borc müqabilində heç bir girov qoyulmamış və bu borc faizsiz verilmişdir. Borc beş bərabər yarımillik hissələrlə geri qaytarılacaqdır və ilk ödəniş tarixi 30 dekabr 2020-ci il olacaqdır.

31 dekabr 2018-ci il tarixində subordinasiya borcunun təxmin edilən ədalətli dəyəri 17,521,200 AZN (2017: 18,276,300 AZN) təşkil etmişdir.

Subordinasiya borcunun geri qaytarılması Bankın ləğvi halında bütün digər kreditorlara ödəniş edildikdən sonra, yaxud, Bankın maliyyə vəziyyət yaxşı olduqda isə, ödəmə vaxtından əvvəl həyata keçirilə bilər.

17 Səhmdar Kapitalı

Bankın qeydiyyatdan keçmiş və ödənilmiş səhmləri 31 dekabr 2018-ci il tarixinə 73,611,171 AZN təşkil etmişdir. Bankın adi səhmlərinin hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Səhmdar kapitalı	Cəmi
31 dekabr 2017-ci il tarixinə qalıq	73,611,171	73,611,171
- səhmdar kapitalında artım	-	-
31 dekabr 2018-ci il tarixinə qalıq	73,611,171	73,611,171

9 fevral 2017-ci il tarixində Baş Ofis ilə razılaşmaya əsasən, 22,177,500 AZN (12,500,000 ABŞ dolları) məbləğində borc nizamnamə kapitalına yönəldilmişdir. Bankın nizamnamə kapitalı 100% Bank Melli İran Baş Ofisinə məxsusdur.

18 Faiz Gəlirləri və Xərcləri

	31 dekabr 2018-ci il tarixində tamamlanan il üzrə	31 dekabr 2017-ci il tarixində tamamlanan il üzrə
Faiz gəlirləri aşağıdakılardan ibarətdir:		
Amortizasiya edilmiş dəyərdə aktivlər üzrə faiz gəlirləri	2,874,888	2,970,943
Cəmi faiz gəlirləri	2,874,888	2,970,943
Faiz gəlirləri		
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	745,811	1,074,426
Banklar və digər maliyyə institutlarında yerləşdirilmiş vəsaitlər	-	2,300
İnvestisiya qiymətli kağızları	2,129,077	1,894,217
Cəmi faiz gəliri	2,874,888	2,970,943
Faiz xərcləri aşağıdakılardan ibarətdir:		
Amortizasiya edilmiş dəyərdə öhdəliklər üzrə faiz xərcləri	(112,285)	(53,702)
Cəmi faiz xərcləri	(112,285)	(53,702)
Faiz xərcləri		
Müştəri hesabları	(2,877)	(803)
Banklardan və digər maliyyə institutlardan alınmış vəsaitlər	(14,310)	(4,684)
Digər	(95,098)	(48,215)
Cəmi faiz xərcləri	(112,285)	(53,702)
Xalis faiz gəliri	2,762,603	2,917,241

19 Haqq və Komissiya Gəlirləri və Xərcləri

	31 dekabr 2018-ci il tarixində tamamlanan il üzrə	31 dekabr 2017-ci il tarixində tamamlanan il üzrə
Haqq və komissiya gəlirləri:		
-Hesablaşma əməliyyatları	213,159	171,560
-Nağd pul əməliyyatları	57,484	27,217
-Digər əməliyyatlar	13,789	300
Cəmi haqq və komissiya gəlirləri	284,432	199,077
Haqq və komissiya xərcləri:		
-Hesablaşma əməliyyatları	(92,467)	(49,573)
-Nağd pul əməliyyatları	(6,527)	(7,122)
-Digər əməliyyatlar	(9,883)	(10,960)
Cəmi haqq və komissiya xərcləri	(108,877)	(67,655)
Xalis	175,555	131,422

20 Xarici Valyuta ilə Əməliyyatlar üzrə Gəlirlər

Xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə gəlirlər – zərər çıxılmaqla aşağıdakı şəkildə olmuşdur:

	31 dekabr 2018-ci il tarixində tamamlanan il üzrə	31 dekabr 2017-ci il tarixində tamamlanan il üzrə
Dilinq əməliyyatları	337,100	253,662
Xarici valyuta qalıqlarının yenidən qiymətləndirilməsi	(61,795)	(44,702)
Xarici valyuta ilə əməliyyatlar üzrə xalis gəlir	275,305	208,960

21 Əməliyyat Xərcləri

	31 dekabr 2018-ci il tarixində tamamlanan il üzrə	31 dekabr 2017-ci il tarixində tamamlanan il üzrə
İşçilərin əmək haqqı xərcləri	910,538	965,570
Vergilər, mənfəət vergisindən başqa	239,984	197,129
Amortizasiya xərcləri	115,068	117,225
Binaların mühafizə xərcləri	67,240	63,651
Təmir və saxlanma xərcləri	43,263	63,117
Sığorta xərcləri	40,349	49,718
Rabitə xərcləri	29,793	40,936
SWIFT xərcləri	25,708	24,485
Kommunal xidmətlər üzrə xərclər	22,171	14,005
Peşəkar xidmətlər	18,567	25,312
Nəşriyyat və dəftərxana xərcləri	15,856	7,766
Reklam xərcləri	6,764	8,503
Üzvlük haqları	6,000	196,000
Qarışıq xərclər	52,003	57,389
Cəmi əməliyyat xərcləri	1,593,304	1,830,806

22 Mənfəət Vergisi

	31 dekabr 2018-ci il tarixində tamamlanan il üzrə	31 dekabr 2017-ci il tarixində tamamlanan il üzrə
Vergi bazasını artıran müvəqqəti fərqlər:		
- Binalar, avadanlıqlar və digər aktivlər	(1,485,250)	(1,427,225)
Vergi bazasını artıran xalis müvəqqəti fərqlər	(1,485,250)	(1,427,225)
Dövrün sonuna qanunla müəyyən olunmuş vergi dərəcəsi ilə (20%) xalis təxirə salınmış vergi öhdəliyi	(297,050)	(285,445)
Dövrün əvvəlinə təxirə salınmış vergi (öhdəliyi)/aktivi	(285,445)	(30,026)
İl üzrə təxirə salınmış mənfəət vergisinə aid dəyişikliklər	(11,605)	(255,419)
Kapitalda nəzərə alınan təxirə salınmış gəlir/(xərc)	1,342	1,342
Mənfəətdə nəzərə alınan təxirə salınmış gəlir/(xərc)	(12,947)	(256,761)

	31 dekabr 2018-ci il tarixində tamamlanan il üzrə	31 dekabr 2017-ci il tarixində tamamlanan il üzrə
Vergidən əvvəlki mənfəət	2,153,136	7,179,936
Yerli vergi dərəcəsi ilə vergi	(430,627)	(1,435,987)
İl üzrə tanınmamış gələcək dövrün vergi itkiləri	417,680	1,179,226
Mənfəət vergisi xərci	(12,947)	(256,761)
Cari mənfəət vergisi xərci	-	-
Təxirə salınmış mənfəət vergisində dəyişikliklər	(12,947)	(256,761)
Mənfəət vergisi xərci	(12,947)	(256,761)

BMHS və Azərbaycanın vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər nəticəsində maliyyə hesabatlarının hazırlanması və mənfəət vergisinin hesablanması məqsədilə aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri arasında müvəqqəti fərqlər əmələ gəlir.

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi

Bank daxilində risklərin idarə edilməsi maliyyə riskləri (kredit, bazar, coğrafi, valyuta, likvidlik və faiz dərəcəsi riskləri), əməliyyat və hüquqi risklər ilə əlaqədar həyata keçirilir.

Maliyyə risklərinin idarə edilməsi funksiyasının əsas məqsədi risk limitlərinin müəyyən edilməsi və bu limitlərə riayət edilməsidir. Əməliyyat və hüquqi risklərin idarə edilməsində məqsəd, bu risklərin azaldılması üçün nəzərdə tutulan daxili qayda və prosedurlara müvafiq qaydada riayət edilməsini təmin etməkdən ibarətdir.

Kredit riski. Kredit riski, Bankın müştəriləri, yaxud bazar kontragentlərindən hər hansının Bank qarşısında olan müqavilə üzrə öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi halda, Bankın maliyyə zərərinə məruz qala bilməsi riskidir.

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Kredit riski, əsasən, banklararası, kommersiya və istehlak kreditləri və avansları, həmçinin bu cür kreditləşmə fəaliyyətindən yaranan kredit öhdəliklərindən yaranır, lakin eyni zamanda, təqdim edilmiş kredit əlavələri, məsələn, kredit derivativləri (kredit defolt svopları), maliyyə zamanətləri, akkreditivlər, indossamentlər və akseptlərlə bağlı yaran bilər.

Bank həmçinin borc qiymətli kağızlarına investisiyalardan, bundan əlavə, qeyri-kapital ticarət portfeli aktivləri və derivativləri, o cümlədən bazar kontragentləri ilə hesablaşma qalıqları və əks repo sazişləri daxil olmaqla, ticarət fəaliyyətindən (“ticarət riskləri”) yaranan kredit risklərinə məruz qala bilər.

Kredit riskinin qiymətləndirilməsi. Risklərin idarə edilməsi məqsədləri üçün kredit riskinə məruz qalmanın təxmin edilməsi mürəkkəb prosesdir və modellərin istifadəsini tələb edir, çünki bu cür məruz qalma riski bazar şərtlərindəki dəyişikliklərdən, gözlənilən pul axınlarından və vaxt ötməsindən asılı olaraq dəyişə bilər. Portfel üzrə kredit riskinin qiymətləndirilməsi müvafiq zərər əmsalları üzrə defolt hadisələrinin baş vermə ehtimalı, kontragentlər arasında defolt korelyasiyası kimi əlavə ehtimallara səbəb ola bilər. Bank kredit riskini qiymətləndirərkən Defolt Ehtimalı (DE), Defolt Halında Riskin Həcmi (DHRH) və Defolt Halında Zərər (DHZ) anlayışlarından istifadə edir:

- DE borc alanın öz maliyyə öhdəliyi üzrə ya gələcək 12 ay boyunca, ya da borc öhdəliyinin qalan müddəti boyunca defolta uğraması ehtimalının qiymətləndirilməsini ifadə edir.
- DHRH gələcək 12 ay, yaxud öhdəliyin qalan müddəti boyunca gələcək defolt tarixində Bankın gözlədiyi risk həcminə əsaslanır.
- Defolt Halında Zərər (DHZ) defolta yarananda əmələ gələn zərərin həcminə dair gözləntilərini ifadə edir. DHZ kontragentin növü, kredit tələbinin növü və vacibliyi və girov, yaxud digər kredit təminatının mövcudluğundan asılı olaraq dəyişə bilər. DHZ defolt halında riskin həcmi (DHRH) risk vahidi üzrə bölüşdürülmüş zərər faizi kimi təyin edilir. DHZ 12 aylıq əsasda, yaxud kreditin qalan ömür müddəti əsasında hesablanır və 12 aylıq DHZ defolt gələcək 12 ay ərzində baş verdiyi halda gözlənilən zərər faizini, Ömür müddəti üzrə DHZ defolt kreditin qalan ömür müddəti ərzində baş verdiyi halda gözlənilən zərər faizini ifadə edir.

12 aylıq və qalan ömür müddəti üzrə DE, DHRH və DHZ – in müəyyənləşdirilməsinə həmçinin qabaqcadan gözlənilən iqtisadi məlumatlar daxildir. Bu ehtimallar məhsul növündən asılı olaraq dəyişə bilər. Bank hər portfel üçün kredit riskinə və gözlənilən kredit itkilərinə təsir göstərə biləcək başlıca iqtisadi dəyişənləri müəyyən etmək üçün tarixi məlumatların analizini həyata keçirir.

Gözlənilən kredit itkisinin qiymətləndirilməsi. 9 sayılı MHBS aşağıda göstəriləyi kimi, ilkin tanınma tarixindən başlayaraq kredit keyfiyyətində baş vermiş dəyişikliklərə əsasən “üç mərhələli” modeli təqdim edir:

- İlkin tanınma zamanı kredit üzrə dəyərsizləşmiş olmayan maliyyə aləti “Mərhələ 1” kimi təsnifləşdirilir və bu alət üzrə kredit riskinə davamlı şəkildə Bank tərəfindən nəzarət edilir.
- Əgər ilkin tanınma tarixindən başlayaraq kredit riskində əhəmiyyətli artım qeydə alınarsa, maliyyə aləti “Mərhələ 2” – yə keçirilir, lakin hələ kredit üzrə dəyərsizləşmiş hesab edilmir.
- Əgər maliyyə aləti kredit üzrə dəyərsizləşmiş hesab edilsə, “Mərhələ 3” – ə keçirilir.
- Mərhələ 1 – dəki maliyyə alətləri üzrə gözlənilən kredit itkiləri gələcək 12 ay ərzində baş verə biləcək defolt hadisələrinə əsasən hesablanır. Mərhələ 2 və 3 – də nəzərə alınan maliyyə alətləri üzrə GKİ onların qalan ömür müddətinə əsasən hesablanır.

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

- 9 sayılı MHBS - ə uyğun şəkildə GKİ – nin qiymətləndirilməsində əsas konsepsiya hesablama zamanı qabaqcadan gözlənilən məlumatların nəzərə alınmasıdır.
- Alınmış, yaxud yaranmış kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri ilkin tanınma zamanı kredit üzrə dəyərsizləşmiş hesab edilən maliyyə aktivləridir. Bu aktivlər üzrə GKİ həmişə onların qalan ömür müddəti əsasında (Mərhələ 3) qiymətləndirilir.

Maliyyə aləti aşağıdakı kəmiyyət və keyfiyyət kriteriyalarından biri və ya daha çoxuna cavab verdikdə, Bank maliyyə aləti ilə bağlı kredit riskində əhəmiyyətli artım baş verdiyini hesab edir:

Kəmiyyət kriteriyası. Hesabat tarixində qalan Ömür Müddəti üzrə Defolt Ehtimalı kredit riskinə məruz qalmanın ilk dəfə tanındığı hesabat tarixində gözlənilən Ömür Müddəti üzrə Defolt Ehtimalına nisbətən artmışdır.

Keyfiyyət kriteriyası. Əgər aşağıdakı kriteriyalardan biri və ya daha çoxu özünü doğruldarsa:

- Borc alanın ödənişləri qısa-müddətli təxirə salınmışdır;
- Direct debit ləğvi;
- Təqdim edilmiş şərtlərə əlavələr;
- Kredit spredi üzrə əhəmiyyətli artım;
- Borc alanın fəaliyyət göstərdiyi biznes, maliyyə və/və ya iqtisadi şəraitdə əhəmiyyətli mənfi dəyişikliklər;
- Faktiki, yaxud gözlənilən ödəniş təxirə salınmaları və ya restrukturizasiya;
- Borc alanın əməliyyat nəticələrində faktiki, yaxud gözlənilən əhəmiyyətli mənfi dəyişiklik;
- Defolt riskini artmasına səbəb olması gözlənilən girovun dəyərində (yalnız təminatlı əmlak üçün) əhəmiyyətli dəyişiklik;
- Pul axını/likvidlik problemlərinin erkən əlamətləri, məsələn ticarət kreditor borclarının/kreditlərin ödənişində gecikmələr.

Maliyyə aləti aşağıdakı kriteriyalardan biri və ya daha çoxuna cavab verdikdə, Bank maliyyə alətini defolta uğramış hesab edir ki, bu da tam olaraq kredit üzrə dəyərsizləşmiş anlayışına uyğundur:

Kəmiyyət kriteriyası. Borc alan müqavilə üzrə ödənişlərini 90 gündən artıq müddətdə gecikdirir.

Keyfiyyət kriteriyası. Borc alanın kriteriyaya cavab vermək ehtimalı azalır ki, bu da borc alanın əhəmiyyətli maliyyə çətinliyi yaşamasına işarədir. Bunlar aşağıdakı halları əhatə edir:

- Borc alanın ödənişlərinin uzun-müddətli təxirə salınması;
- Borc alanın vəfat etməsi;
- Borc alanın müflis elan edilməsi;
- Borc alanın maliyyə şərtlərini pozması;
- Maliyyə çətinlikləri səbəbindən qeyd olunan maliyyə aktivinin fəal bazarının olmaması;
- Maliyyə çətinliyi ilə əlaqədar olaraq, borcverən tərəfindən borc alana güzəştin verilməsi;
- Borcalanın müflisləşməsi ehtimalı olanda;
- Maliyyə aktivlərinin alışı və ya yaranmasında verilmiş böyük endirimlər kredit zərərinə gətirmiş halda.

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Yuxarıda göstərilmiş kriteriyalar Bank tərəfindən saxlanılan bütün maliyyə alətlərinə tətbiq edilmişdir və daxili kredit risklərinin idarə edilməsi məqsədləri üçün istifadə edilən defolt anlayışına uyğundur. Defolt anlayışı Bank tərəfindən gözlənilən zərərin hesablanması zamanı Defolt Ehtimalının (DE), Defolt Halında Riskin Həcmnin (DHRH) və Defolt Halında Zərərin (DHZ) modelləşdirilməsi üçün müvafiq şəkildə tətbiq edilmişdir.

Maliyyə aləti ardıcıl altı aylıq dövr ərzində defolt kriteriyalarının heç birinə cavab vermədikdə daha defolta uğramış hesab edilmir (yəni sağlamlaşdırılmış hesab edilir). Bu altı aylıq dövr müxtəlif mümkün sağlamlaşdırma anlayışlarını istifadə etməklə maliyyə alətinin sağlamlaşdırmadan sonra defolt statusuna qayıtması ehtimalını nəzərdə tutan analizə əsaslanaraq müəyyənləşdirilmişdir.

Bundan əlavə, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı ölkədə fəaliyyət göstərən bütün maliyyə institutları tərəfindən riayət edilməsi məcburi hesab olunan bəzi limitlər müəyyən edir və bu limitlərə müntəzəm olaraq nəzarət edir. Qəbul edilə bilən risk səviyyəsi üzrə limitlərə faktiki olaraq hər gün nəzarət edilir. Bank tərəfindən aşağıdakı limitlər tətbiq edilir:

- (1) bir borcalanın və ya bir-biri ilə əlaqədar borcalanlara verilmiş kreditlərin məbləği aşağıdakı normalardan çox olmamalıdır:
 - (i) kredit tələblərinin təminatının bazar dəyəri bu kredit tələbinin məbləğinin 100 faizindən və daşınmaz əmlakla təmin olunmuş kreditlər üzrə girovun bazar dəyəri 150 faizindən az olmadığı halda Bankın birinci dərəcəli kapitalının 20 faizindən; və
 - (ii) kredit tələblərinin təminatının bazar dəyəri bu kredit tələblərinin məbləğinin 100 faizindən və daşınmaz əmlakla təmin olunmuş kreditlər üzrə girovun bazar dəyəri 150 faizindən az olduğu halda Bankın birinci dərəcəli kapitalının 7 faizindən;
- (2) bütün iri kredit tələblərinin ümumi məbləği məcmu kapitalının 8 misindən çox olmamalıdır;
- (3) Əlaqəli tərəflərə verilmiş kredit tələblərinin məbləği aşağıdakı normalardan çox olmamalıdır:
 - (i) Cəmi belə kreditlər Bankın məcmu kapitalının 20 faizindən; və
 - (ii) Onlar hüquqi şəxs olduqda bir şəxs üzrə Bankın məcmu kapitalının 10 faizindən; və ya
 - (iii) Onlar fiziki şəxs olduqda bir şəxs üzrə Bankın məcmu kapitalının 3 faizindən.

Bu əmsallar, Bankın yerli standartlara uyğun hazırlanmış maliyyə hesablardan çıxarılan rəqəmlər əsasında hesablanır.

Kredit Departamenti müntəzəm olaraq bütün limitlərin qorunub saxlanmasını təmin edir və bəzi limitlərə (bir borcalan və ya bir-biri ilə əlaqədar borcalanlara verilmiş kreditlərin maksimum məbləği və əlaqəli tərəflərə verilmiş kreditlərin maksimum məbləği) yeni kreditlərin verilməsindən əvvəl nəzarət edir.

Bankın kredit siyasəti kreditlərin verilməsi prosesinə cəlb olunan Bankın hər bir əməkdaşının vəzifə və səlahiyyətlərini tənzimləyir, eləcə də kreditlərin verilməsi limitlərini, kreditlərə nəzarət qaydalarını, kreditlərin verilməsi prosedurlarını müəyyən edir.

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Kreditin təsdiqlənməsi proseduru və səlahiyyətlərin müəyyən edilməsi. Kreditin təsdiqlənməsi prosesi Bankın Kredit Siyasətində nəzərdə tutulan prosedurlara uyğun olaraq həyata keçirilir. Kreditin təsdiqlənməsi səlahiyyətləri Bankın Kredit Komitəsi tərəfindən qoyulmuş limitlər çərçivəsində müəyyən edilir.

Kreditlərin təsdiqlənməsi üzrə səlahiyyətlər. Kredit Komitəsi Baş İdarə tərəfindən qoyulmuş limitlər çərçivəsində bütün kreditləri nəzərdən keçirir və təsdiqləyir. Kredit limitləri aşağıdakı kimidir:

- Biznes kreditləri (36 ay) – daşınmaz əmlak girovu ilə-maksimum limit 150,000 ABŞ dolları;
- Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər (36 ay) – daşınmaz əmlak girovu ilə-maksimum limit 50,000 ABŞ dolları;
- Depozitlərə əsaslanan – maksimum limit 400,000 ABŞ dolları;
- İran İslam Respublikasının Azərbaycanda fəaliyyət göstərən dövlət idarələrində işləyən fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər - maksimum limit - 20,000 ABŞ dolları;
- Zamini olan fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – maksimum limit - 10,000 ABŞ dolları;
- Avtomobilin girov qoyulması şərti ilə avtomobil alınması məqsədilə verilmiş kreditlər – maksimum limit 10,000 ABŞ dolları

Kreditlərin verilməsindən əvvəl Bank, potensial borcalanların ətraflı qiymətləndirilməsini aparır. Bu təhlil potensial borcalanın maliyyə vəziyyətinə, bazardakı mövqeyinə, kreditin təminatı üçün qoyulmuş girovun növünə və dəyərinə, eləcə də kredit tarixçəsinə əsaslanır.

Kreditlərin geri ödənişinə nəzarət kreditin ümumi müddəti ərzində müntəzəm şəkildə aparılır.

Kreditlərin böyük hissəsi üzrə faiz ödənişləri hər ay nəzərdə tutulduğuna görə bu, Banka borcalanın maliyyə vəziyyətinə dair əlavə məlumat əldə etmək imkanı verir. Ödənişlər gecikdirildiyi halda, Problemli İşlər Departamenti tərəfindən əlavə monitoring keçirilir. Həmin Departament Bankın aktivlərinin təhlükəsizliyi və mümkün kredit riskləri və zərərlərin azaldılmasını təmin etmək məqsədilə bütün kredit növləri üzrə monitoring aparır və monitoringin nəticələrinə dair xüsusi hesabat hazırlayaraq Bankın Kredit Komitəsinə təqdim edir. Kreditlərin böyük hissəsi üçün zəmanətlər və müxtəlif girov növləri (daşınmaz əmlak, nəqliyyat vasitələri, depozitlər və s.) şəklində təminat alınır.

Kredit riskinə məruz qalma. Aşağıdakı cədvəl GKİ ehtiyatının tanındığı maliyyə alətlərinin kredit riskinə məruz qalma analizini əks etdirir. Aşağıda göstərilmiş maliyyə aktivlərinin ümumi qalıq dəyəri həmçinin Bankın bu aktivlər üzrə məruz qaldığı maksimum kredit riskini göstərir:

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

	2018				2017
	Mərhələ 1	Mərhələ 2	Mərhələ 3	Cəmi	Cəmi
	12 aylıq GKİ AZN	Ömür müddəti üzrə GKİ AZN	Ömür müddəti üzrə GKİ AZN		
Korporativ kreditlər	-	-	77,751	77,751	254,175
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	3,313,319	181,639	929,691	4,424,649	4,512,127
Mənzil təmiri ilə bağlı kreditlər	2,645,215	11,680	348,456	3,005,351	2,425,405
İstehlak kreditləri	407,212	54,833	210,016	672,061	898,029
Avtomobil kreditləri	258,251	115,126	153,874	527,251	474,778
Ticarət və xidmətlə bağlı kreditlər	2,641	-	217,345	219,986	652,587
İstehsal ilə bağlı kreditlər	-	-	-	-	61,328
Ümumi qalıq dəyəri	3,313,319	181,639	1,007,442	4,502,400	4,766,302
Zərər üzrə ehtiyat	(33,537)	(45,410)	(845,792)	(924,739)	(1,411,004)
Qalıq dəyəri	3,279,782	136,229	161,650	3,577,661	3,355,298

Girov və digər kredit əlavələri. Bank kredit riskini azaltmaq üçün bir sıra prinsiplər və qaydalardan istifadə edir. Bunların ən geniş yayılanı verilmiş vəsaitlər üzrə girov qəbul etməyi nəzərdə tutur. Bankın girovun xüsusi siniflərinin qəbul edilməsi və kredit riskinin azaldılması ilə bağlı daxili qaydaları mövcuddur.

Bank kredit üzrə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri qarşılığında saxlanılan girovlara yaxından nəzarət edir, belə ki, Bankın həmin aktivlər üzrə potensial kredit zərərinə azaltmaq üçün girovlar üzərində mülkiyyət hüququnu əldə etmək ehtimalı yüksəkdir.

Bazar riski. Bank bazardakı ümumi və spesifik dəyişikliklərə məruz qalan faiz, valyuta və pay alətləri üzrə açıq mövqelər ilə əlaqədar bazar risklərinə məruz qalır. Bank rəhbərliyi qəbul edilə bilən risklərin səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə hər gün nəzarət edir. Buna baxmayaraq, bu cür yanaşmadan istifadə edilməsi bazarda daha əhəmiyyətli dəyişikliklərin baş verdiyi halda, müəyyən edilmiş limitlərdən artıq zərərlərin yaranmasının qarşısını almır.

Valyuta riski. Xarici valyuta riski xarici valyuta dəyişikliklərinin maliyyə instrumentlərinin dəyərində təsiri şəklində başa düşülür. Bank xarici valyuta məzənnə dəyişikliyinə maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin dövriyyəsinin vəziyyətinə yaradacağı enib qalxma təsirinə məruz qalır.

2015-ci il ərzində Azərbaycan Respublikasının milli valyutası – AZN iki dəfə devalvasiyaya uğramışdır. Bunun nəticəsi olaraq, AZN-in məzənnəsi ABŞ Dollarına qarşı 0.7844 AZN göstəricisindən 1.55 AZN göstəricisinədək və Avroya qarşı 0.9522 AZN göstəricisindən 1.70 AZN göstəricisinədək dəyişmişdir.

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Hesabat dövrünün sonunda Bankın məruz qaldığı valyuta riski üzrə ümumi təhlil aşağıdakı cədvəldə əks olunur:

	AZN	USD	EUR	Digər	31 dekabr 2018-ci il tarixinə cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	754,911	8,274,167	50,540,846	110,585	59,680,509
Banklar və digər maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	401,075	871,970	1,203,469	-	2,476,514
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	3,361,466	149,717	35,850	30,628	3,577,661
İnvestisiya qiymətli kağızları	20,610,327	-	-	-	20,610,327
Digər aktivlər tərkibində maliyyə aktivləri	9,295,963	-	-	-	9,295,963
	34,423,742	9,295,854	51,780,165	141,213	95,640,974
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ					
Banklar və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	15,361	6,465,975	24,432,265	-	30,913,601
Müştəri hesabları	341,085	1,948,349	6,159,681	10,101	8,459,216
Digər öhdəliklər tərkibində maliyyə öhdəlikləri	28,815	-	-	-	28,815
Subordinasiya borcu	-	-	17,521,200	-	17,521,200
	385,261	8,414,324	48,113,146	10,101	56,922,832
XALİS BALANS MÖVQEYİ	34,038,481	881,530	3,667,019	131,112	38,718,142
	AZN	USD	EUR	Digər	31 dekabr 2017-ci il tarixinə cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	139,472	19,888,995	32,134,325	108,887	52,271,679
Banklar və digər maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	349,071	872,021	1,255,334	-	2,476,426
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	2,926,532	359,956	68,810	-	3,355,298
İnvestisiya qiymətli kağızları	18,006,149	341,750	-	-	18,347,899
Digər aktivlər tərkibində maliyyə aktivləri	9,295,981	-	-	-	9,295,981
	30,717,205	21,462,722	33,458,469	108,887	85,747,283
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ					
Banklar və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	2,533	14,516,313	13,634,568	-	28,153,414
Müştəri hesabları	241,608	1,474,059	946,111	-	2,661,778
Digər öhdəliklər tərkibində maliyyə öhdəlikləri	12,979	-	-	-	12,979
Subordinasiya borcu	-	-	18,276,300	-	18,276,300
	257,120	15,990,372	32,856,979	-	49,104,471
XALİS BALANS MÖVQEYİ	30,460,085	5,472,350	601,490	108,887	36,642,812

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Valyuta riski həssaslığı. Xarici valyuta riskinə Bankın Risklərin İdarə Edilməsi Departamenti tərəfindən hər gün nəzarət olunur və bu risklər aşağıdakı qaydada idarə edilir:

- i. Hər bir xarici valyuta üzrə Tənzimləyici Qurumun müəyyən etdiyi açıq valyuta mövqeyi limitlərinin saxlanması;
- ii. Hər bir valyuta üzrə xarici valyuta mövqeyinin səviyyəsi və bu valyutaların müvafiq likvidlik səviyyəsi arasında qarşılıqlı əlaqənin monitorinqi;
- iii. Xüsusilə ABŞ dolları, Avro kimi xarici valyuta məzənnələrindəki dəyişkənlik meyllərinin proqnozlaşdırılması; və
- iv. İxrac-idxal əməliyyatları ilə məşğul olan Bankın iri müştərilərinin fəaliyyəti və bank əməliyyatlarının təhlil edilməsi.

Açıq valyuta mövqeyi limitləri. Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının Açıq Valyuta Mövqeyi Limitlərinin Müəyyən Edilməsi və Tənzimlənməsi haqqında Qaydalarına uyğun olaraq, Bankın hər hansı bir valyuta üzrə açıq valyuta mövqeyi Bankın məcmu kapitalının 10%-dən, bütün xarici valyutalar üzrə isə 20%-dən artıq olmamalıdır.

31 dekabr 2018-ci il tarixinə Bankın yerli qanunvericiliyə uyğun müəyyən edilmiş açıq valyuta mövqeyi limitləri pozulmamışdır. Bankın yerli qanunvericiliyə uyğun müəyyən edilmiş açıq valyuta mövqeyi onun yerli standartlara uyğun hazırlanmış hesabatları əsasında hesablanır və bu hesablama Bankın hazırkı maliyyə hesabatlarında göstərilən məlumatlardan əhəmiyyətli dərəcədə fərqlənə bilər.

Faiz dərəcəsi riski. Bank bazar faiz dərəcələrinin dəyişməsinin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar riskə məruz qalır. Bu cür dəyişikliklər nəticəsində faiz marjaları arta bilər, lakin faiz dərəcələri üzrə gözlənilməyən dəyişikliklər baş verdiyi təqdirdə faiz marjaları həmçinin azala və ya zərərin yaranmasına səbəb ola bilər. Rəhbərlik faiz dərəcələrinin dəyişməsinin qəbul edilə bilən səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə hər gün nəzarət edir. Aşağıdakı cədvəldə Bankın məruz qaldığı faiz dərəcəsi riski üzrə ümumi təhlil əks olunur:

	31 dekabr 2018-ci il tarixinə		31 dekabr 2017-ci il tarixinə	
	Faiz dərəcəsi	Faiz dərəcəsi	Faiz dərəcəsi	Faiz dərəcəsi
	1%	-1%	1%	-1%
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ				
Banklar və digər maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	24,765	(24,765)	24,764	(24,764)
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	35,777	(35,777)	33,553	(33,553)
İnvestisiya qiymətli kağızları	206,103	(206,103)	183,479	(183,479)
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ				
Banklar və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	(309,136)	309,136	(281,534)	281,534
Subordinasiya borcu	(175,212)	175,212	(182,763)	182,763
VERGİDƏN ƏVVƏLKİ MƏNFƏƏTƏ XALIS TƏSİR	(217,703)	217,703	(222,501)	222,501

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Coğrafi risk

31 dekabr 2018-ci il tarixində Bankın aktiv və öhdəliklərinin coğrafi təhlili aşağıda göstərilir:

	Azərbaycan Respublikası	İƏİT-yə üzv olan ölkələr	İƏİT-yə üzv olmayan ölkələr	Cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	25,597,044	468,449	33,615,016	59,680,509
Banklar və digər maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	2,476,514	-	-	2,476,514
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	3,577,661	-	-	3,577,661
İnvestisiya qiymətli kağızları	20,610,327	-	-	20,610,327
Digər aktivlər tərkibində maliyyə aktivləri	9,295,963	-	-	9,295,963
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	61,557,509	468,449	33,615,016	95,640,974
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ				
Banklar və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	23,836	-	30,889,765	30,913,601
Müştəri hesabları	6,324,478	-	2,134,738	8,459,216
Digər öhdəliklər tərkibində maliyyə öhdəlikləri	28,815	-	-	28,815
Subordinasiya borcu	-	-	17,521,200	17,521,200
CƏMİ MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ	6,377,129	-	50,545,703	56,922,832
XALİS MÖVQE	55,180,380	468,449	(16,930,687)	38,718,142

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

31 dekabr 2017-ci il tarixində Bankın aktiv və öhdəliklərinin coğrafi təhlili aşağıda göstərilir:

	Azərbaycan Respublikası	İƏİT-yə üzv olan ölkələr	İƏİT-yə üzv olmayan ölkələr	Cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	26,796,560	-	25,475,119	52,271,679
Banklar və digər maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	2,476,426	-	-	2,476,426
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	3,355,298	-	-	3,355,298
İnvestisiya qiymətli kağızları	18,347,899	-	-	18,347,899
Digər aktivlər tərkibində maliyyə aktivləri	9,295,981	-	-	9,295,981
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	60,272,164	-	25,475,119	85,747,283
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ				
Banklar və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	8,986	-	28,144,428	28,153,414
Müştəri hesabları	1,230,580	-	1,431,198	2,661,778
Digər öhdəliklər tərkibində maliyyə öhdəlikləri	12,979	-	-	12,979
Subordinasiya borcu	-	-	18,276,300	18,276,300
CƏMİ MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ	1,252,545	-	47,851,926	49,104,471
XALIS MÖVQE	59,019,619	-	(22,376,807)	36,642,812

Aktivlər, öhdəliklər və kreditlərlə bağlı öhdəliklər adətən qarşı tərəfin fəaliyyət göstərdiyi ölkə üzrə təsnifləşdirilmişdir. Nağd pul, qiymətli metallar, binalar və avadanlıqlar fiziki olaraq saxlanıldığı ölkə üzrə təsnifləşdirilmişdir.

Digər risk konsentrasiyaları. Rəhbərlik hesabat tarixində məruz qaldığı risklər üzrə kəmiyyət göstəricilərini qiymətləndirərək risk konsentrasiyalarını müəyyən edir. Bu açıqlama, Bank daxilində əsas rəhbər işçilərə təqdim edilmiş məlumatlara əsaslanır və xarici valyuta, kredit və faiz riskləri üzrə konsentrasiya təhlillərini əks etdirir.

Likvidlik riski. Likvidlik riski aktivlər üzrə əməliyyatların yerinə yetirilmə müddətinin öhdəliklər üzrə əməliyyatların ödəmə müddətləri ilə uzlaşmadığı hallarda ortaya çıxır. Bank hər gün overnayt depozitləri, müştəri hesabları üzrə hesablaşmaların aparılması, depozitlərin ödənilməsi, kreditlərin verilməsi və zəmanətlər və pul vəsaitləri vasitəsilə hesablaşmalar aparılan derivativ maliyyə vasitələri üzrə ödənişlər üçün mövcud olan pul vəsaitlərindən istifadə etmək riskinə məruz qalır. Bank yuxarıda qeyd olunan bütün tələblər üzrə öhdəliklərin eyni zamanda yerinə yetirilməsi üçün kifayət qədər nağd vəsait saxlamır, belə ki, təcrübəyə əsasən həmin öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün pul vəsaitlərinin lazımi səviyyəsini kifayət qədər dəqiqliklə proqnozlaşdırmaq olar. Likvidlik riskinin idarə edilməsi Bank rəhbərliyinə həvalə edilib.

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Bank əsasən digər banklara ödəniləcək vəsaitlərdən, hüquqi /fiziki şəxslərdən cəlb edilmiş depozitlərdən ibarət olan davamlı maliyyələşdirmə bazasının saxlanması və həmçinin likvidlik üzrə gözlənilməyən tələblərin tez bir zamanda və asanlıqla yerinə yetirilməsi imkanına malik olmaq üçün likvid aktivlərin diversifikasiya edilmiş portfellerinə sərmayə qoymağa çalışır.

Bankda likvidliyin idarə edilməsi aşağıdakı tədbirlərin həyata keçirilməsini tələb edir: öhdəliklərin ödəmə müddətində yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan likvid aktivlər üzrə təhlilin aparılması; müxtəlif maliyyələşdirmə mənbələrindən istifadənin təmin edilməsi; maliyyələşdirmə ilə bağlı problemlərin yaranacağı təqdirdə planların mövcud olması və qanunvericilikdə nəzərdə tutulan balans üzrə likvidlik əmsallarına riayət edilməsinə nəzarətin aparılması.

Risqlərin İdarə Edilməsi Departamenti maliyyə aktivləri və öhdəlikləri üzrə likvidlik profilinə dair məlumat əldə edir, likvidlik mövqeyinə hər gün nəzarət edir və mütəmadi olaraq standart və daha əlverişsiz bazar şərtlərini əhatə edən müxtəlif ssenarilər əsasında likvidlik üzrə həssaslıq testləri aparır. Bundan sonra, Rəhbərlik Bankda kifayət qədər likvidliyin təmin edilməsi məqsədilə, əsasən banklardakı depozitlərdən və tez satıla bilən qiymətli kağızlardan ibarət olan qısamüddətli likvid aktivlər üzrə portfelin adekvatlığını təmin edir.

Risqlərin İdarə Edilməsi Departamentinin funksiyaları aşağıdakılardır:

- i. Tənzimləyici Qurumun minimum likvidlik tələblərinə riayət edilməsi (aktiv və öhdəliklərin faiz nisbəti 30%-dən az olmamalıdır);
- ii. pul vəsaitləri hərəkətinin proqnozlaşdırılması və lazım olduqda bu barədə Bankın müdir və müdir müavinlərinə hesabat verilməsi;
- iii. likvidlik konsentrasiyası riski baxımından iri əmanətçilərin monitorinqi;
- iv. Bankın kredit fəaliyyəti ilə əlaqədar olaraq pul vəsaitləri hərəkətinin monitorinqi
- v. Valyuta riskləri üzrə AVM limitlərinin pozulmamasına nəzarət

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

Bank 31 dekabr 2018-ci il tarixinə aşağıda göstəriləni kimi gözlənilən ödəmə müddətlərinə və likvidlik çatışmazlığına nəzarət edir:

	1 ayadək	1 aydan 3 ayadək	3 aydan 1 ilədək	1 ildən artıq	Cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	59,583,730	-	-	96,779	59,680,509
Banklar və digər maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	-	-	-	2,476,514	2,476,514
Müştərilərə verilmiş kreditlər və	175,492	288,416	1,161,435	1,952,318	3,577,661
İnvestisiya qiymətli kağızları	172,984	3,901,163	14,391,795	2,144,385	20,610,327
Digər aktivlər tərkibində maliyyə	9,295,963	-	-	-	9,295,963
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	69,228,169	4,189,579	15,553,230	6,669,996	95,640,974
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ					
Banklar və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	30,913,601	-	-	-	30,913,601
Müştəri hesabları	8,451,516	-	7,700	-	8,459,216
Digər öhdəliklər tərkibində maliyyə öhdəlikləri	28,815	-	-	-	28,815
Subordinasiya borcu	-	-	-	17,521,200	17,521,200
CƏMİ MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ	39,393,932	-	7,700	17,521,200	56,922,832
31 DEKABR 2018-Cİ İL TARİXİNƏ XALIS LİKVIDLİK ÇATIŞMAZLIĞI					
	29,834,237	4,189,579	15,545,530	(10,851,204)	38,718,142
31 DEKABR 2018-Cİ İL TARİXİNƏ MƏCMU LİKVIDLİK ÇATIŞMAZLIĞI					
	29,834,237	34,023,816	49,569,346	38,718,142	

23 Maliyyə Risklərinin İdarə Edilməsi (davamı)

31 dekabr 2017-ci il tarixində gözlənilən ödəmə müddətlərinə görə təhlil aşağıda göstərilir:

	1 ayadək	1 aydan 3 ayadək	3 aydan 1 ilədək	1 ildən artıq	Cəmi
MALİYYƏ AKTİVLƏRİ					
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	52,271,679	-	-	-	52,271,679
Banklar və digər maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	-	-	-	2,476,426	2,476,426
Müştərilərə verilmiş kreditlər və	322,554	601,205	1,782,083	649,456	3,355,298
İnvestisiya qiymətli kağızları	253,520	2,308,755	11,873,690	3,911,934	18,347,899
Digər aktivlər tərkibində maliyyə	-	-	-	9,295,981	9,295,981
CƏMİ MALİYYƏ AKTİVLƏRİ	52,847,753	2,909,960	13,655,773	16,333,797	85,747,283
MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ					
Banklar və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	28,153,414	-	-	-	28,153,414
Müştəri hesabları	2,661,778	-	-	-	2,661,778
Digər öhdəliklər tərkibində maliyyə öhdəlikləri	12,979	-	-	-	12,979
Subordinasiya borcu	-	-	-	18,276,300	18,276,300
CƏMİ MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ	30,828,171	-	-	18,276,300	49,104,471
31 DEKABR 2017-Cİ İL TARİXİNƏ XALIS LİKVIDLİK ÇATIŞMAZLIĞI					
	22,019,582	2,909,960	13,655,773	(1,942,503)	36,642,812
31 DEKABR 2017-Cİ İL TARİXİNƏ MƏCMU LİKVIDLİK ÇATIŞMAZLIĞI					
	22,019,582	24,929,542	38,585,315	36,642,812	

Bank rəhbərliyinin fikrincə aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin və faiz dərəcələrinin uyğunluğu və/və ya nəzarət olunan uyğunsuzluğu Bankın idarə olunması üçün əsas amillərdir. Ümumiyyətlə, banklarda bu göstəricilərə tam uyğunluq təmin edilmir. Belə ki, əməliyyatlar çox zaman qeyri-müəyyən müddətə aparılır və fərqli xarakter daşıyır. Bu göstəricilər üzrə uyğunsuzluq potensial olaraq gəlirliliyi artırır, lakin eyni zamanda zərərin baş vermə riskini yüksəldə bilər. Aktiv və öhdəliklərin ödəmə müddətləri, eləcə də ödəmə müddətləri tamamlandıqdan sonra faiz hesablanan öhdəliklərin münasib dəyərlə əvəz edilməsi imkanı, Bankın likvidliyinin və faiz dərəcələri və mübadilə məzənnələrinin dəyişəcəyi halda onun risklərinin qiymətləndirilməsi üçün əsas amillər hesab olunur.

Rəhbərlik hesab edir ki, müştəri hesablarının böyük hissəsinin “1 ayadək” statusuna malik olmasına baxmayaraq, həmin vəsaitlərin əmanətçilərin sayına və növünə görə diversifikasiyası, eləcə də Bankın təcrübəsi göstərir ki, bu cür vəsaitlər Bankın fəaliyyəti üçün uzunmüddətli və sabit maliyyə mənbəyi yaradır.

24 Şərti Öhdəliklər

Məhkəmə prosedurları. Vaxtaşırı olaraq və adi fəaliyyət gedişində Banka qarşı irəli sürülə biləcək iddialarla əlaqədar Rəhbərlik öz təxminlərinə, daxili və peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialarla bağlı heç bir əhəmiyyətli zərər baş verməyəcəkdir və müvafiq olaraq hazırkı maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənilməsi üçün hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

Vergi qanunvericiliyi. Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Bankın əməliyyatlarına və fəaliyyətinə tətbiq edilən bu cür qanunvericiliyə dair Rəhbərliyin şərtlərinə müvafiq orqanlar tərəfindən etiraz edilə bilər. Azərbaycan Respublikasında cərəyan edən son hadisələr göstərir ki, vergi orqanları qanunvericiliyi və mühakimələri şərh edərkən daha inandırıcı mövqe nümayiş etdirə bilər və keçmişdə nəzərdən keçirilməyən əməliyyat və fəaliyyətlərə yenidən baxa bilər. Bunun nəticəsində Banka qarşı böyük məbləğdə əlavə vergilər, cərimələr və faizlər hesablanı bilər. Vergi orqanları tərəfindən vergi ödəyicisinin son üç təqvim ilindən çox olmayan fəaliyyəti yoxlanıla bilər. Qanunvericiliklə müəyyən olunmuş xüsusi hallarda yoxlama daha artıq dövrləri əhatə edə bilər.

Kapital məsrəfləri ilə bağlı öhdəliklər. 31 dekabr 2018-ci il tarixində Bankın binaları və avadanlıqları, yaxud hər hansı digər sahəsi ilə əlaqədar olaraq müqavilə üzrə kapital məsrəfləri ilə bağlı öhdəlikləri olmamışdır.

Əməliyyat lizinqi ilə bağlı öhdəliklər. 31 dekabr 2018-ci il tarixində Bankın ləğv oluna bilməyən əməliyyat lizinqi ilə bağlı əhəmiyyətli öhdəlikləri olmamışdır (2017: sıfır).

Normativlərə və digər tələblərə uyğun hesablamlar. Rəhbərlik yerli qanunvericiliyin tələblərini şərh edərkən və Bankın aldığı borc vəsaitləri üzrə müqavilələrdə nəzərdə tutulan xüsusi şərtlərə riayət edib-etməməsini müəyyən edərkən mülahizələr irəli sürmüşdür. Bu mülahizələrə hesablamların aparılma metodları və bu cür xüsusi şərtlərə potensial uyğunsuzluq hallarının Banka təsiri daxildir. Rəhbərlik öz yanaşmasına və istifadə etdiyi qaydalara əsasən hesab edir ki, hazırkı maliyyə hesabatlarında qeydə alınan uyğunsuzluq hallarının maliyyə hesabatlarına təsirinin müəyyən edilməsi və nəzərə alınması düzgün şəkildə aparılmışdır. Əgər rəhbərliyin yanaşmasının düzgün olmadığı sübut olunarsa, Banka qarşı cərimələr və ya digər sanksiyalar tətbiq edilə bilər.

Kreditlərlə bağlı öhdəliklər. Bu maliyyə alətlərinin əsas məqsədi lazım olduqda müştərilərə maliyyə vəsaitlərinin təqdim edilməsini təmin etməkdir.

Kreditlərin təqdim edilməsi üzrə öhdəliklərə kreditlər, zəmanətlər kreditlərin verilməsi üçün rəhbərlik tərəfindən təsdiqlənməmiş məbləğlərin istifadə edilməyən hissəsi daxildir. Kreditlərin verilməsi üzrə öhdəliklər ilə əlaqədar, Bank istifadə edilməmiş məbləğlərin istifadə edilməli olduğu halda, potensial olaraq istifadə edilməmiş öhdəliklərin ümumi məbləğinə bərabər məbləğdə zərərin yaranması riskinə məruz qalır. Lakin, kreditlərin verilməsi üzrə öhdəliklərin böyük hissəsi müştərilərin ödəmə qabiliyyəti ilə bağlı müəyyən tələblərə əməl etməsindən asılı olduğuna görə, ehtimal edilən zərərlərin məbləği istifadə edilməmiş öhdəliklərin ümumi məbləğindən azdır. Adətən uzunmüddətli öhdəliklər qısamüddətli öhdəliklər ilə müqayisədə daha yüksək kredit riskinə malik olduğu üçün, Bank kreditlərlə bağlı öhdəliklərin ödəmə müddətinəqədər qalan müddətə nəzarət edir.

25 Kapitalın İdarə Edilməsi

Kapitalın idarə olunmasında Bankın məqsədi Tənzimləyici Qurumun kapitalın məbləği ilə bağlı müəyyən etdiyi tələblərə riayət edilməsini, Bankın fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin və kapitalın adekvatlığı əmsalının 10% həcmində saxlanılması üçün kifayət qədər kapital bazasının saxlanılmasını təmin etməkdir.

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının müəyyən etdiyi kapital adekvatlığı əmsallarına riayət edilməsinə Bankın müdir və müdir müavirləri, Baş Mühəsib, Daxili Audit Departamentinin Direktoru tərəfindən baxılmış və təsdiqlənmiş müvafiq hesablamalardan ibarət aylıq hesabatlar vasitəsilə nəzarət edilir. Kapitalın idarə olunmasının digər məqsədləri hər il qiymətləndirilir.

Tənzimləyici Qurumun kapitalın məbləği ilə bağlı mövcud tələblərinə görə banklar: (a) məcmu kapitalın minimum məbləğini 50,000 min AZN həcmində saxlamalı; (b) məcmu kapitalın risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərə nisbətini ("məcmu kapitalın adekvatlığı əmsalı") minimum 10% və (c) 1-ci dərəcəli kapitalın risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlərə nisbətini ("1-ci dərəcəli kapitalın adekvatlığı əmsalı") minimum 5% və ya yuxarı saxlanılmasını təmin etməlidir.

Rəhbərlik 31 dekabr 2018-ci il tarixində Bank tərəfindən Tənzimləyici Qurumun normalarına riayət edildiyini hesab edir.

26 Maliyyə Alətlərinin Ədalətli Dəyəri

Amortizasiya edilmiş dəyerdə qeydə alınan maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri aşağıda göstərilir:

	31 dekabr 2018-ci il		31 dekabr 2017-ci il	
	Balans Dəyəri	Ədalətli Dəyər	Balans Dəyəri	Ədalətli Dəyər
Maliyyə aktivləri				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	59,680,509	59,680,509	52,271,679	52,271,679
Banklar və digər maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	2,476,514	2,476,514	2,476,426	2,476,426
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	3,577,661	3,577,661	3,355,298	3,355,298
İnvestisiya qiymətli kağızları	20,610,327	20,610,327	18,347,899	18,347,899
Digər aktivlər tərkibində maliyyə aktivləri	9,295,963	9,295,963	9,295,981	9,295,981
Amortizasiya edilmiş dəyerdə cəmi maliyyə aktivləri	95,640,974	95,640,974	85,747,283	85,747,283

26 Maliyyə Alətlərinin Ədalətli Dəyəri (davamı)

	31 dekabr 2018-ci il		31 dekabr 2017-ci il	
	Balans	Ədalətli	Balans	Ədalətli
	Dəyəri	Dəyər	Dəyəri	Dəyər
Maliyyə Öhdəlikləri				
Banklar və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər	30,913,601	30,913,601	28,153,414	28,153,414
Müştəri hesabları	8,459,216	8,459,216	2,661,778	2,661,778
Digər öhdəliklər tərkibində maliyyə öhdəlikləri	28,815	28,815	12,979	12,979
Subordinasiya borcu	17,521,200	17,521,200	18,276,300	18,276,300
Amortizasiya edilmiş dəyərdə cəmi maliyyə öhdəlikləri	56,922,832	56,922,832	49,104,471	49,104,471

27 Maliyyə Alətlərinin Qiymətləndirmə Kateqoriyaları üzrə Təqdim Edilməsi

9 sayılı MHBS *Maliyyə Alətləri* 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonrakı illik dövrlər üçün 29 sayılı *Maliyyə Alətləri: Tənnmə və Qiymətləndirmə* adlı MUBS-nı əvəz edir. Bankın bu standartı tətbiq etməsinə dair detallı məlumat üçün 3 sayılı *Əsas Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi* Qeydinə istinad edin.

	Amortizasiya edilmiş dəyərdə maliyyə aktivləri	31 dekabr 2018-ci il tarixinə cəmi
Maliyyə aktivləri		
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	59,680,509	59,680,509
Nağd pul	2,403,997	2,403,997
ARMB-dəki qalıqlar	23,186,797	23,186,797
Müxbir hesablar	34,089,715	34,089,715
Banklar və digər maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	2,476,514	2,476,514
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	3,577,661	3,577,661
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	4,424,649	4,424,649
Korporativ kreditlər	77,751	77,751
Kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	(924,739)	(924,739)
İnvestisiya qiymətli kağızları	20,610,327	20,610,327
Digər aktivlər tərkibində maliyyə aktivləri	9,295,963	9,295,963
Cəmi maliyyə aktivləri	95,640,974	95,640,974
Qeyri-maliyyə aktivləri	14,800,496	14,800,496
Cəmi aktivlər	110,441,470	110,441,470

27 Maliyyə Alətlərinin Qiymətləndirmə Kateqoriyaları üzrə Təqdim Edilməsi (davamı)

	Amortizasiya edilmiş dəyərdə maliyyə aktivləri	31 dekabr 2017-ci il tarixinə cəmi
Maliyyə aktivləri		
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	52,271,679	52,271,679
Nağd pul	1,391,222	1,391,222
ARMB-dəki qalıqlar	25,398,018	25,398,018
Müxbir hesablar	25,482,439	25,482,439
Banklar və digər maliyyə institutlarından alınacaq vəsaitlər	2,476,426	2,476,426
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar	3,355,298	3,355,298
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər	4,512,127	4,512,127
Korporativ kreditlər	254,175	254,175
Kreditlərin dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	(1,411,004)	(1,411,004)
İnvestisiya qiymətli kağızları	18,347,899	18,347,899
Digər aktivlər tərkibində maliyyə aktivləri	9,295,981	9,295,981
Cəmi maliyyə aktivləri	85,747,283	85,747,283
Qeyri-maliyyə aktivləri	14,750,392	14,750,392
Cəmi aktivlər	100,497,675	100,497,675

28 Əlaqəli Tərəflərlə Əməliyyatlar

Tərəflər o zaman əlaqəli hesab olunur ki, onlar eyni Bankın nəzarəti altında olsun və ya onlardan biri digərinə nəzarət edə bilsin və yaxud maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti ilə bağlı qərar qəbul edərkən digər tərəfə əhəmiyyətli təsir göstərə bilsin. Əlaqəli tərəflər arasındakı münasibətləri nəzərə alarkən həmin münasibətlərin yalnız hüquqi formasına deyil, iqtisadi məzmununa da diqqət yetirilir.

	31 dekabr 2018-ci il		31 dekabr 2017-ci il	
	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri		59,680,509		52,271,679
- bank üzərində əhəmiyyətli təsiri və ya birgə nəzarəti olan müəssisələr	34,083,464		25,475,077	
- bankın rəhbər inzibatçı işçiləri və onların yaxınları	-		-	
Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar		4,502,400		4,766,302
- bank üzərində əhəmiyyətli təsiri və ya birgə nəzarəti olan müəssisələr	-		-	
- bankın rəhbər inzibatçı işçiləri və onların yaxınları	5,394		6,491	

28 Əlaqəli Tərəflərlə Əməliyyatlar (davamı)

	31 dekabr 2018-ci il		31 dekabr 2017-ci il	
	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ	Əlaqəli tərəflərlə olan qalıqlar	Maliyyə hesabatlarında bu bənd üzrə cəmi məbləğ
Dəyərsizləşmə zərəri üzrə ehtiyat		(924,739)		(1,411,004)
- bank üzərində əhəmiyyətli təsiri və ya birgə nəzarəti olan müəssisələr	-		-	
- bankın rəhbər inzibatçı işçiləri və onların yaxınları	(54)		(65)	
Banklara və digər maliyyə institutlarına ödəniləcək vəsaitlər		30,913,601		28,153,414
- bank üzərində əhəmiyyətli təsiri və ya birgə nəzarəti olan müəssisələr	30,867,620		25,626,803	
- bankın rəhbər inzibatçı işçiləri və onların yaxınları	-		-	
Müştəri hesabları		8,459,216		2,661,778
- bank üzərində əhəmiyyətli təsiri və ya birgə nəzarəti olan müəssisələr	-		-	
- bankın rəhbər inzibatçı işçiləri və onların yaxınları	28,426		47,511	

Əsas idarəedici personala ödənişlər haqqında məlumat aşağıda göstərilir:

	31 dekabr 2018-ci il tarixində bitən il	31 dekabr 2017-ci il tarixində bitən il
Qısamüddətli ödənişlər - əmək haqları və mükafatlar	160,970	168,294
Cəmi	160,970	168,294

31 dekabr 2018-ci il tarixində tamamlanan il ərzində Bankın müdir və müdir müavinlərindən ibarət olan əsas idarəedici personalın əmək haqqı xərcləri maaş və müavinətlərdən ibarət olmuş və BMS 19 “İşçilərə verilən mükafatlar” Standartına uyğun olaraq qısamüddətli ödənişlər kimi təsnifləşdirilmişdir.

29 Hesabat Dövründən Sonra Baş Vermiş Hadisələr

Rəhbərliyin 29 yanvar 2019-cu il tarixli qərarı ilə Bank 2019-cu maliyyə ili üçün hazırkı maliyyə hesabatlarının 12 sayılı *Digər Aktivlər* Qeydində göstərilmiş Məhkəmə iddiası üzrə dövlət orqanlarından alınacaq məbləğ qarşılığında 9,295,963 AZN məbləğində dəyərsizləşmə zərərləri üzrə ehtiyat tanımışdır.